

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Divácké násilí a extremismus – aktuální
trendy a možnosti prevence**

**Spectator Violence and Extremism – Actual
Trends and Possibilities of Prevention**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Anna Sojková

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Barbora Vegrachtová, Ph.D., MBA

Kladno 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Sojková** Jméno: **Anna** Osobní číslo: **484266**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Divácké násilí a extremismus - aktuální trendy a možnosti prevence

Název diplomové práce anglicky:

Spectator Violence and Extremism - Actual Trends and Possibilities of Prevention

Pokyny pro vypracování:

Diplomová práce bude zaměřena na analýzu diváckého násilí v jeho širších souvislostech. Teoretická část se zaměří na chování davu, jeho příčiny, důsledky i na incidenty, které byly v minulosti na stadiónech zaznamenány. V praktické části bude provedena komparace různých sportů z hlediska možného vzniku diváckého násilí. Budou použity následující metody výzkumu: analýza, komparace, pozorování a také metoda dotazovací, konkrétně formou strukturovaného rozhovoru, soustředí se na aktuální problémy bezpečnostní praxe v oblasti diváckého násilí. Uskuteční se osm strukturovaných rozhovorů - s fotbalovými fanoušky, s úředníky Probační a mediační služby, s policisty a se specialisty zabývajícími se problematikou diváckého násilí. Bude provedena analýza projevů diváckého násilí. Závěr práce bude obsahovat vybraná technická i netechnická opatření vedoucí k zabránění diváckému násilí.

Seznam doporučené literatury:

- [1] VEGRICHTOVÁ, Barbora, Extremismus a společnost, ed. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-665-1.
- [2] SMOLÍK, Josef, Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017. ISBN 978-80-7509-498-8.
- [3] COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ, Trestněprávní odpovědnost ve sportu. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-88-5.

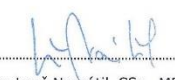
Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

PhDr. Barbora Vegrichová, Ph.D., MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **23.09.2019**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2021**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Divácké násilí a extremismus – aktuální trendy a možnosti prevence vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 01.05.2020

.....
Bc. Anna Sojková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce doc. PhDr. Barboře Vegrichové, Ph.D., MBA za pomoc při jejím zpracování a za významné rady a připomínky, které mi dala. Dále bych chtěla poděkovat respondentům, se kterými jsem realizovala rozhovory a mají významný díl na dosažení cíle práce.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá diváckým násilím v jeho širších souvislostech. Teoretická část je zaměřena na základní pojmy, historii diváckého násilí, jak u nás, tak v zahraničí, chování davu, symboliku diváckého násilí a incidenty, které byly v minulosti zaznamenány.

Cílem praktické části je navrhnout možná technická i netechnická opatření, která by zmírnila páchání diváckého násilí na stadionech. Cíle je dosaženo pomocí komparace zemí v boji s diváckým násilím, SWOT analýzy, která se zaměřuje na zabezpečení stadionu u nás a rozhovorů, jak s odborníky, tak s pracovníkem Probační a mediační služby. Mezi cíle, které byly navrženy patří úprava legislativy, více preventivních opatření, identifikace z krevního řečiště, adresný ticketing (pouze na rizikové zápasy), lepší kamerové systémy, zákaz alkoholu a v neposlední řadě pozitivní přístup fanoušků.

Klíčová slova

Divácké násilí, fotbal, dav, extremismus, chuligáni, agrese, prevence

ABSTRACT

This diploma theses deals with spectator violence in its broader context. The theoretical part is focused on basic concepts, the history of spectator violence both in the Czech Republic and abroad, the behaviour of the crowd, the symbolism of spectator violence and incidents that have been recorded in the past.

The aim of the practical part is to propose possible technical and non-technical measures which would alleviate the perpetration of spectator violence in stadiums. The aim is achieved through a comparison of countries in the fight against spectator violence, SWOT analysis, which focuses on securing the stadiums in our country and interviews, both with experts and the staff of the Probation and Mediation Service. The goals that have been set include alteration of legislation, more preventive measures, identification from the bloodstream, targeted ticketing (only for risky matches), better camera systems, a ban on alcohol and, last but not least, a positive attitude of fans.

Keywords

Spectator violence, football, crowd, extremism, hooligans, aggression, prevention

Obsah

Úvod.....	10
1 Přehled současného stavu.....	12
1.1 Základní pojmy	12
1.2 Řešení diváckého násilí v rámci ČR.....	18
1.3 Agrese.....	21
1.4 Divácké násilí v evropských zemích.....	22
1.5 Divácké násilí a média	23
2 Hooligans	25
2.1 Fotbalový divák	27
2.2 Fotbalový fanoušek	27
2.3 Chuligánské skupiny (hooligans)	28
2.4 Historie hooligans ve Velké Británii	28
2.5 Historie hooligans v ČR.....	31
2.6 Hooligans v Německu	32
3 Chování davu	33
3.1 Příčiny vzniku vlastnostní davu.....	33
3.2 Hromadné chování osob a jejich dělení	34
3.2.1 Jevy hromadné psychické nákazy	34
3.2.2 Jevy hromadných výbuchů.....	35
3.2.3 Masová hysterie.....	36
3.2 Symbolika extremistických fanoušků	36
4 Incidenty páchané fanoušky.....	41
4.1 Tragédie v Hillsborough.....	41

4.2	Vlak do Banské Bytrice	42
4.3	Kvalifikační utkání – Kosovo	42
4.4	Řešení diváckého násilí v rámci probační a mediační služby.....	43
4.5	Řešení diváckého násilí v rámci Policie ČR.....	45
5	Cíle práce a hypotézy	46
6	Metodika.....	47
6.1	Rozhovory.....	47
6.2	Komparace.....	48
6.3	Dedukce	48
6.4	Výběr respondentů.....	48
7	Výsledky.....	49
7.1	Porovnání sportů z hlediska možného vzniku diváckého násilí	49
7.2	Komparace jednotlivých zemí v boji s diváckým násilím	51
7.2.1	Anglie.....	51
7.2.2	Německo.....	53
7.2.3	Polsko.....	54
7.2.4	Nizozemsko.....	55
7.2.5	Česká republika	56
7.2.6	Shrnutí.....	60
7.3	Rozhovory.....	60
7.3.1	Vyhodnocení rozhovorů	69
7.4	SWOT analýza.....	70
7.4.1	Výpočet SWOT analýzy	71
8	Diskuze	75

9	Závěr	82
10	Seznam použitých zkratek.....	84
11	Seznam použité literatury.....	85
12	Seznam použitých obrázků	93
13	Seznam použitých tabulek.....	94

ÚVOD

Divácké násilí je aktuálním fenoménem. Dochází k němu v České republice, ale i v zahraničí. Pokud bychom se měli zaměřit na historii diváckého násilí, pak je to určitě Anglie, která byla průkopníkem již na začátku 60. let minulého století.

Toto téma jsem si vybrala hlavně proto, že jsem milovníkem sportů obecně a chování určitých fanoušků považuji za nesportovní a nebezpečné. Několikrát jsem se setkala s tímto chováním přímo na stadionu.

Násilí páchané fanoušky je těžko předvídatelné, většinou probíhá mezi fotbalovými rivaly. Chuligánství můžeme najít i v jiných sportech, jako je například hokej nebo baseball.

Divácké násilí začalo být v posledních letech více medializované a stalo se tak diskutovaným tématem, jak u nás, tak ve světě. Negativním dopadem tohoto chování může být ublížení na zdraví jednotlivců, narušování veřejného pořádku a v neposlední řadě může mít i ekonomické následky.

Důležitou prevencí je v tomto případě správná organizace sportovního utkání. Divácké násilí souvisí se současným tématem terorismu, protože pachatelé si většinou vybírají místa s velkým shlukem osob, tzv. měkké cíle. Do této kategorie můžeme zařadit například stadiony, kde je možno se s diváckým násilím často setkat. Je zde tedy důležitá schopnost předvídat nebezpečí a umět na něj reagovat. Organizátoři sportovních akcí by měli schopnost předvídat riziko a umět mu předcházet.

V České republice se čím dál tím častěji řeší problematika diváckého násilí, protože postihy fanoušků jsou minimální, chuligánství přibývá a bezpečnostní opatření jsou nedostatečná.

Tato diplomová práce bude zaměřena na analýzu diváckého násilí v jeho širších souvislostech. Teoretická část se zaměří na historii hooligans, chování

davů, jeho příčiny, důsledky i na incidenty, které byly v minulosti na stadiónech zaznamenány. V praktické části bude provedena komparace sportů z hlediska možného vzniku diváckého násilí, dále budou realizovány rozhovory, jak s fanoušky, tak se specialisty, kteří řeší tuto problematiku. V závěru budou obsažena možná technická a netechnická opatření, která by mohla zabránit vzniku diváckého násilí.

1 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

Jak už bylo výše zmíněno, divácké násilí je agresivní nebo jinak nebezpečné chování diváků a s tím související narušování veřejného pořádku. Divácké násilí může mít různé formy protiprávního chování, jako je například poškozování cizího majetku, ohrožování osob na stadionu, ale i mimo něj, v neposlední řadě může mít rasový podtext. Nelze jej považovat za samostatnou aktivitu, ale spíše se jedná o více souvisejících problematických jevů [1].

Divácké násilí má na stadionech dlouholetou tradici, objevovalo se již ve Starověkém Římě. V dnešní době ho můžeme nalézt jak na stadionech, ať už se jedná o fotbal, hokej, baseball, tak i na jiných společenských akcích, jako jsou například hudební koncerty.

S násilím se více setkáváme v Evropě, mnohdy na fotbalových utkáních, například v Itálii, Velké Británii nebo Nizozemsku. Oproti tomu v Severní Americe se s násilím prakticky neseťkáme. Aby k těmto incidentům nedocházelo, je třeba mít dobrá preventivní opatření, v opačném případě může mít tato událost řadu negativních dopadů, jako například zranění diváků, pracovníků bezpečnostních služeb, ničení majetku na stadionu, případně jiné instituce nebo také ztrátu důvěry klubu apod. [2].

1.1 Základní pojmy

Divácké násilí – je násilné nebo jinak nebezpečné chování diváků (např. vandalismus, výtržnictví), které má úzkou souvislost se sportovním utkáním. Může se odehrávat přímo na stadionu, v jeho blízkém okolí nebo také při přepravě osob na toto utkání. Jedná se o skupinu osob, kterou spojuje příslušnost ke stejnému týmu či reprezentaci určité země. Jejich jednání může být plánované a mívá propagační charakter [3].

Extremismus – jsou vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům. Extremistické postoje přecházejí v aktivity, které působí destruktivně, tedy snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (např. diktaturou, anarchií). Dle BIS můžeme chápat termín také jako označení krajně vyhrocených, demokracii nepřátelských pokojů a ideologií, jejich nositelů, souvisejících aktivit a jevů [4].

Hooligans – neboli fotbaloví chuligáni, rowdies je označení pro radikální (po většinou fotbalové) fanoušky. Tento výraz vznikl v Anglii, pravděpodobně od jména Houlihan, což bylo příjmení rodiny v Londýně, která byla známa svým asociálním chováním. Označuje především výtržníky, gangy. Projevují se především tím, že organizují výtržnosti na stadionech nebo na místech mimo stadion, kde dochází k bitkám [5,6].

Fotbaloví vandalové – jedinci, kteří využívají anonymitu davu a pod zástěrkou fotbalového fandovství se dopouštějí porušování pravidel v rámci veřejného pořádku. [7].

Veřejný pořádek – „je neurčitý právní pojem, který označuje souhrn pravidel nebo zásad chování na veřejnosti, určité zásady, na kterých celá společnost trvá“ [8].

Ultras – tzv. „vlajkonosi“, kteří zahrnují širší stupnici aktivit. Primárně se věnují karnevalovému fandění, ale ve sporadických případech se účastní i násilných střetů. Ultras tráví velkou část svého volného času na přípravu víkendového utkání. Jejich úkolem je vytvořit co nejlepší atmosféru při utkání. To znamená, že se většinou podílí na vytváření choreografií na stadionu, které bývají jak fyzicky, tak i finančně náročné [9].

Intervence – opatření, která zasahují do běžného života člověka s poruchami emocí a chování [7].

Prevence – soustava opatření, která mají předcházet společensky nežádoucímu jevu, např. agresivnímu chování, delikvenci, závislostnímu chování. Obsahuje typy vzdělávacích, výchovných, zdravotnických, sociálních či jiných intervencí, které napomáhají výskytu rizikového chování, zamezují dalšímu vývoji a projevům rizikového chování nebo pomáhají řešit jeho důsledky [7].

Represe – potrestání, postih. Represivní funkce reaguje prostředky trestního práva na protiprávní chování. Jejím cílem je tedy zabránit pachatelům v páchání trestné činnosti a během výkonu trestu vytvářet podmínky pro jejich převýchovu, obnovení narušených sociálních vztahů a sociální integraci (například u mladistvých) [10].

Na divácké násilí mají vliv tyto faktory:

Charakteristika místa

Vzdálenost od hřiště – čím blíže jsou fanoušci hřišti (pódiu), tím větší je šance, že dojde k incidentu (např. házení předmětů na hřiště, pálení světlic a podobně).

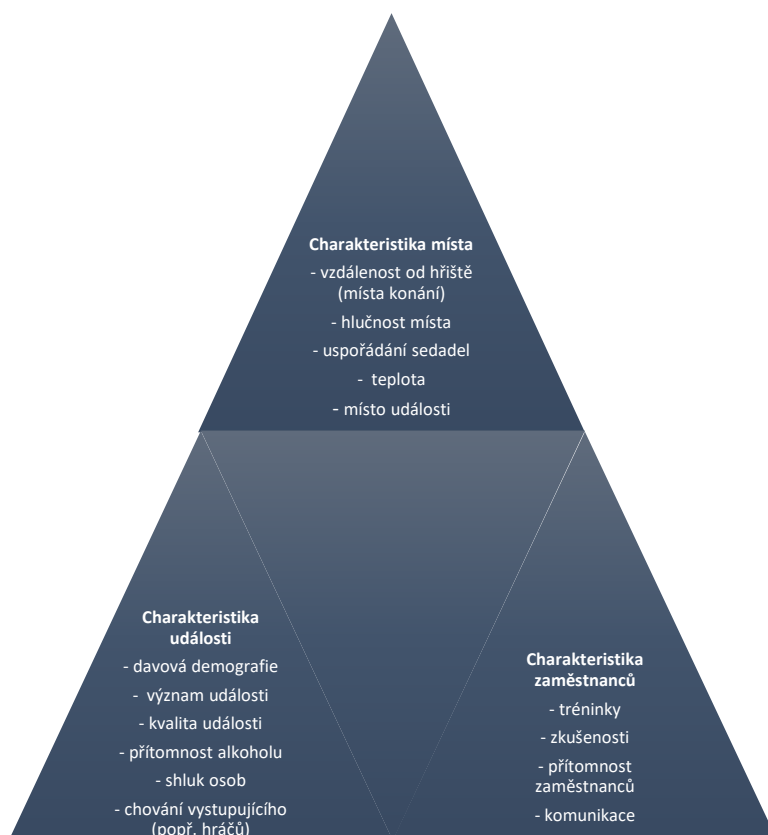
Hlučnost místa – je vědecky dokázáno, že hlučnost místa zvyšuje pravděpodobnost mezilidské agrese

Uspořádání sedadel – čím více jsou lidé nahuštěni na sebe, tím větší je možnost, že se něco stane, tzn. tam, kde lidi stojí, je prokázána vyšší agrese než u těch, kteří sedí

Teplota – zvyšující se teplota na stadionech a v arenách zesiluje možnost diváckého násilí, a to také v případě, když se fanoušci chtějí zahřát a využijí k tomu alkohol [11].

Trojúhelník diváckého násilí a jeho příčiny

Násilí na stadionech je zapříčiněno komplexem společensko-historických souvislostí, specifických znaků sportu, postavením v sociálním životě jedince a jeho psychikou. Dále záleží na společenském působení, tedy jak kulturní instituce, masová komunikace, jazyk, politika ovlivňují názory a chování členů společnosti. Z průzkumů vyplývá, že nejvíce ovlivňováni jsou děti a mládež.

Obrázek 1 - Trojúhelník diváckého násilí [11]

Charakteristika události

Davová demografie – největší sklony k násilí mají mladí muži. Výzkumy dokazují, že divácké násilí vzniká více na stadionech týmů, které patří mezi outsiderské skupiny.

Kvalita události – agresivní chování je nejvíce spojeno s výkony týmů, které nesplnily očekávání diváků.

Dav – omezuje pohyblivost, zvyšuje pravděpodobnost nežádoucího fyzického kontaktu mezi diváky. Čím víc osob na stadion (koncert) přijde, tím je větší ochota lidí podlehnout davu => zlákat víc osob. Verbální urážky nebo jiné agresivní chování v blízkosti akce může podněcovat ostatní diváky k tomu, aby se nechali svést davem a začali se chovat agresivně.

Charakteristika zaměstnanců vykonávajících bezpečnost na sportovních utkáních

Zkušenosti – zkušenosti jsou důležité pro snížení diváckého násilí, protože pokud je zaměstnanec nezkušený, v mnohých případech nedokáže identifikovat potenciaální hrozby a správně na ně reagovat

Přítomnost zaměstnanců – přítomnost bezpečnostního personálu je nezbytná ke snížení diváckého násilí, důležité je, aby byl dostupný dostatečný počet zaměstnanců. Personál by měl přistupovat k práci tak, aby zajistil bezpečnost, ale zároveň navázal kontakt s fanoušky a rozvinul tak vztah s davem.

Komunikace – komunikace mezi nadřízenými a podřízenými je velice důležitá, aby personál vykonávající různé funkce mohl přijímat příkazy k jednání a hlásit hrozby, které mohou nastat [11].

Za hlavní příčinu vzniku diváckého násilí lze považovat rivalitu mezi fanoušky, která může mít mnoho důvodů. Můžeme sem zařadit jak historickou rivalitu mezi fotbalovými kluby nebo rasismus, nepřátelství vůči různým národnostním menšinám a v neposlední řadě také politizaci fotbalových gangů, jak na pravicovou, tak levicovou stranu.

Rivalita vzniká například v důsledku nejasného rozhodnutí rozhodčího, či faulu mezi hráči anebo při sporné gólové situaci. Tyto podněty mají za následek vznik násilí či agrese, ať již v podobě hrubého urážení, vyhazování předmětů na hrací plochu nebo fyzického napadení.

Vznik takových incidentů často ovlivní ostatní návštěvníky zápasu. Do děje vstupuje psychologie davu a tento jev má vliv i na osoby, které by se za normálních okolností ničeho nedopouštěly.

Ve skupinách se většinou střetávají jedinci, kteří mají větší sklon k násilí nebo agresivitě. Často se jedná o mladé osoby, které chtějí být středem pozornosti a získávat za své „úspěchy“ uznání.

Při studiu vzniku diváckého násilí bylo zjištěno, že výsledek samotného zápasu nemá vliv na objem či intenzitu střetu, ke kterému dochází mimo stadion. Intenzita represe je ve většině případů závislá na nebezpečí jednotlivých klubů, které hrají zápas. Z těchto důvodů je rizikovost stanovována na základě velikosti a agresivity jejich fanouškovských skupin. Ze statistických výsledků vyplývá, že pokud se jedná o zápas dvou rizikových klubů, je velká pravděpodobnost narušení veřejného pořádku fanouškovskými skupinami [12].

1.2 Řešení diváckého násilí v rámci ČR

Hlavní roli v řešení diváckého násilí v České republice mají tyto aktéři:

- ✓ Fotbalová asociace ČR,
- ✓ fotbalové kluby,
- ✓ Ministerstvo vnitra a Policie ČR,
- ✓ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
- ✓ Svaz měst a obcí.

Tyto subjekty mají rozdělené role při zajišťování bezpečnosti na utkáních v ČR (v jednotlivých ligách). Ministerstvo vnitra a Policie ČR nesou odpovědnost za mezinárodní spolupráci, která probíhá na dlouhodobé bázi vyplývající ze závazků ČR v Radě Evropy, Radě EU a také při zajišťování bezpečnosti na mezinárodních utkáních [13].

V České republice je divácké násilí spojováno hlavně s fotbalem, v menší míře se vyskytuje i v jiných sportech. Od roku 2009 funguje koncepce „Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí,“ která se snaží snižovat množství zápasů, na kterých by k diváckému násilí docházelo.

Před vznikem koncepce existoval pouze disciplinární postih, který se málokdy využíval, a navíc tresty byly víc než nedostatečné. Aby bylo možné

tyto problémy řešit, bylo nezbytné tento postup změnit. Nová koncepce se zakládá na jasně daných pravidlech, povinnostech a z nich vyplývajících odpovědností.

Inspirací pro vytvoření koncepce se stal model, který je typický pro všechny vyspělé evropské země. Koncepce je založena na jasném přístupu, kde jsou definována pravidla, povinnosti a odpovědnost. Primární odpovědnost za bezpečnost na akci má její pořadatel a organizátor. Tento model vychází z toho, že policie není přítomna na stadionu a celý zápas je v režii pořadatelské služby a vlastníka. Cílem je především to, aby byla primárně zodpovědná pořadatelská služba a Policie ČR má pouze podpůrnou roli [1].

Při bezpečnostních akcích, které bývají součástí rizikových fotbalových zápasů, jsou ve většině případech využívány Antikonfliktní týmy, které mají za úkol zmírňovat napětí mezi zneprátenými kluby a snižovat množství střetnutí fanoušků. Tento tým je využíván také na příjezdových trasách, v dopravních prostředcích a v neposlední řadě i v bezprostřední blízkosti fotbalového stadionu.

Základním principem AKTU je především v uplatňování prevence nad represí. Hlavní podstatou Antikonfliktního týmu je zvolit takový způsob komunikace s jedinci, kteří se na stadionu nacházejí, který by emoční napětí mezi skupinami uvolňoval. Cílem AKTU je předcházet vzniku agresivního chování a opatřit komunikaci mezi veřejností a policií [4].

Možnosti postihů v souvislosti s diváckým násilím

Postihy v souvislosti s diváckým násilím můžeme rozdělit na dvě kategorie:

- 1) **Porušení návštěvního řádu** – založeno na soukromoprávních principech (majitel nese zodpovědnost). Sankce za porušení vyplývají ze smlouvy, která je součástí návštěvního řádu. Jedná se například o vyvedení fanouška, který porušil návštěvní řád, ze stadionu nebo pokuta.
- 2) **Postihy na základech trestněprávních** – dle intenzity porušení (přestupky, TČ). V těchto případech je zahájeno trestní oznámení na jednice, který se přestupku nebo trestného činu dopustil. Může se jednat například o přestupky na úseku veřejného pořádku nebo občanského soužití. Trestným činem se myslí např. výtržnictví, maření úředního rozhodnutí, rvačky, ublížení na zdraví apod [12].

V roce 2010 byl schválen alternativní trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, jako soudní opatření v rámci trestního zákoníku. Trest se ukládá pouze za úmyslně spáchaný trestný čin, až na dobu deseti let. Se zákazem vstupu je možné uložit povinnost dostavit se v době zápasu, na který se zákaz vztahuje, na určený útvar PČR. S fanouškem zároveň pracuje také Probační a mediační služba, kam musí po určitou dobu docházet (záleží, na jak dlouhou dobu mu byl trest uložen) [15].

V rámci řešení diváckého násilí je od roku 2009 uzavřena dohoda mezi FAČR a PČR. V této dohodě je specifikována činnost vlastníka sportovního zařízení, činnost svazu a fotbalových klubů v souvislosti s pořádáním fotbalových utkání a jejich povinností. Dále je zde uvedena spolupráce pořadatelské služby a policie, jež mají na starosti hlavně předávání informací nebo možnost spolupráce v rámci výcviku pořadatelské služby [16].

1.3 Agrese

V psychologii lze agresi charakterizovat jako souhrnné označení pro různé formy chování. Agrese představuje vlastní pozorovatelné chování, agresivitou se rozumí vnitřní sklon k agresivnímu jednání nebo osobnostní vlastnost. Většinou bývá trvalá a neměnná.

Můžeme rozlišit dva druhy agresivity a to:

- a) Konstruktivní agresivita – je agresivita, která napomáhá rozvoji osobnosti, aniž by ničila či poškozovala druhé. Jedinec si vytváří individuální osobnost. Impulzy agresivity časem umíme zvládat a samostatně se prosazovat.
- b) Destruktivní agresivita – je agresivita, jejímž základním znakem je touha ubližovat a ničit. Důvod, proč je používána, může být různý, lidé jsou zoufalí, na někoho se zlobí. Tato agresivita může být také bezcitná. Většinou je považována za poruchu osobnosti neboli psychopatie (jedná se o narušení integrity jedince k sobě i druhým) [17].

Pro fotbalové chuligány je typická dráždivá agrese, která bývá vyvolána různými živými či neživými objekty. Hlavním spouštěčem je frustrace a agrese jako obrana teritoria. Ze společenského hlediska můžeme chování nazvat jako deviantní, které se vymyká běžně uznávaným společenským hodnotám a normám [18].

6 nejčastějších forem divácké agrese:

- 1) Verbální – zpívání, skandování, hlasité pokřikování
- 2) Gestikulace – signalizování výhružných gest
- 3) Vrhání předmětů – vytrhávání sedadel, házení lahví, jídla na neurčitý cíl

- 4) Nepovolené vniknutí do areálu – vniknutí do areálu takovým způsobem, že hrozí zranění dalších osob
- 5) Ničení majetku – poškození hřiště světlicemi, ničení zvukového zařízení
- 6) Fyzické napadení – kopání do někoho, pěstní souboj, použití zbraně [11].

Jako příklad divácké agrese můžeme uvést například násilnosti mezi Anglií a Ruskem, ke kterým došlo v pátek 10. června 2016, ještě před samotným zápasem, kdy skupiny chuligánů neváhala použít jako zbraně židle a stolky kaváren. Tyto násilnosti se stali také součástí samotného zápasu i pozápasových střetů, kde skupina ruských fanoušků začala házet po anglických fanoušcích předměty. Ten samý den večer se střety přesunuly do nočních ulic Marseille, kde proti násilníkům musela policie použít slzný plyn. Angličtí a ruští hooligans patří mezi nejagresivnější na světě, proto jejich střety bývají plné násilí a divácké agrese [19].

1.4 Divácké násilí v evropských zemích

Divácké násilí v evropských zemích bývá většinou vnitřním problémem, tzn. že se projevuje v rámci ligových zápasů, zatímco při zápasech mezinárodních v takové míře k násilí nedochází.

Národy, které v současné době zažívají největší problémy s násilím spojeným s fotbalem, jsou kromě Británie také Itálie, Německo, Nizozemsko a Belgie. Dostupné údaje naznačují, že úroveň násilí spojeného s fotbalem je v těchto zemích zhruba podobná, přičemž k incidentům dochází přibližně u 10 % zápasů. Mezi vůbec nejagresivnější fanoušky můžeme zařadit polské nebo také ruské, kde dochází pravidelně k diváckému násilí. V Polsku je běžné, že když jste fanoušek některého z týmů a nemáte na sobě při zápase jakýkoliv symbol, stanete se hned podezřelou osobou. Přátelské a vřelé vztahy má tým GKS

Katowice s Baníkem Ostrava. Oba dva týmy jsou známi velkou agresivitou a násilnostmi [20].

Mezi další státy, které mají problémy, avšak menší, s diváckým násilím můžeme zařadit Švédsko, Rakousko a Dánsko. Dánskému národnímu týmu se přezdívá Roligans ((hříčka na „hooligans“, od „rolig“, což znamená v dánštině „mírumilovný“), jejichž fanoušci jsou opakem ultras, to znamená že jsou klidní, tiší a vyhýbají se nespornému chování či násilí.

Případy chuligánství můžeme najít také ve Španělsku, Portugalsku, Švýcarsku, ale není zde tak rozšířené. Sporadické situace v rámci diváckého násilí jsou i v Řecku, České republice nebo Albánii. Tyto země ale mohou být v současné době v raných „stádiích“ rozvoje [21].

1.5 Divácké násilí a média

Fotbalové chuligánství je velmi medializované, protože novináři a televizní kamery jsou přítomni prakticky na každém zápase. Od šedesátých let jsou novináři posíláni na fotbalové zápasy, aby informovali o chování davu stejně jako o samotné hře.

Pomocí médií dochází ke zveličování, nejvíce v britském tisku, který je kritizován za svůj xenofobní přístup vůči mezinárodním zápasům. Tento postoj může přispět také k tomu, že angličtí fanoušci mají tendenci být nejvíce agresivní [22].

Ke zveličování chuligánství pomocí médií nedochází všude. Třeba v Německu se snaží pomocí médií snižovat případy diváckého násilí. Německé fotbalové soutěže jsou monitorovány mnoha stanicemi, dokonce i druholigové zápasy. Fotbalu je věnována velká pozornost na celoplošných stanicích, vysílá se mnoho pořadů zobrazujících události uplynulého fotbalového víkendu,

včetně problémových zápasů, na kterých došlo k výtržnostem fotbalových chuligánů [23].

Propagační tendence fotbalových fanoušků se obrátily v prospěšný efekt také v Dánsku a Skotsku. Zde vznikly nové nenásilné tzv. „karnevalové“ skupiny, jako je skotská „tartanská armáda“ a dánská „Roligans“, které napomáhají tomu, aby se i fanoušci druhého týmu chovali lépe a zápas se nesl v klidném a přátelském duchu.

Divácké násilí má svůj prostor i v Evropském parlamentu, kde se v nedávné době probíral vliv médií na divácké násilí. Došlo se k závěru, že není vhodné dělat z násilí senzaci, ale podporovat fair-play a sportovní hodnoty [22].

2 HOOLIGANS

Pokud se zaměříme pouze na násilí na fotbalových stadionech, pak jeho začátek můžeme nalézt v Anglii, kde se 26. října roku 1863 založila fotbalová asociace. Od roku 1888 se ve Velké Británii hraje fotbalová liga a divácké výtržnictví provází fotbal již od začátku jeho působení.

Vznik chuligánství tak, jak ho známe dnes, vznikl až na začátku 60. let 20. století, předtím se jednalo pouze o neorganizované a nekoordinované spontánní reakce publika. Počátek souvisí se změnou britského hospodářství, kdy do průmyslové výroby nastoupila větší automatizace a mnoho lidí přišlo o práci. Z mládeže dělnických tříd se stali zástupci několika proudů a subkultur, které se podílely na vzniku fotbalového chuligánství [18].

Původně se ve Velké Británii násilí orientovalo pouze na útoky na imigranty. Toto násilí bylo tvořeno prvními skupinami skinheads a mods, které se účastnily zápasů Liverpoolu, Leeds United apod. Velkou skupinu příznivců měl také Manchester United, čítala až několik 1000 osob. Gangy skinheads a mods měly vliv na další vývoj fotbalového chuligánství v Evropě. Na začátku 70. let díky výjezdům fanoušků na zápasy do Evropy se fotbalové chuligánství rozšířilo i do okolních evropských států [24].

Mods byla skupina mladých mužů, která se snažila přehnaně pečovat o svůj zevnějšek, kupovala si drahé oblečení a doplňky a tím se snažila vizuálně změnit svůj společenský status. Jejich život byl charakteristický konzumací alkoholu a násilím. Vznikla v roce 1958 v Anglii a o cca 10 let později zanikla. Jedním ze symbolů Mods se staly skútry italských značek.

Hnutí skinheads (tradicionalističtí skinheads) odmítá politizaci. Je charakteristické pouze jednotvárností, rvačkami, alkoholem, fotbalem a odporem k hippies [24].

Násilí na fotbalových stadionech probíhalo jak před zápasem, při něm, ale i po něm. Hnutí skinheads toto považovalo za svůj rituál. Po zápase jeho příznivci chodili do restaurací, na nádraží, všude tam, kde by se mohli pohybovat fanoušci jiného týmu, než kterému fandili. Rádi se dostávali do střetu jak s pořadatelskou službou, tak i s policií. Postupem času se objevovaly skupiny, které se nesoustředily tolik na samotný zápas, ale spíš na samotné organizování násilných střetů za pomoci mobilních telefonů či emailů.

Dnes se fotbalové chuligánství soustředí na party většinou mladých příznivců fotbalových týmů, kteří chodí na zápasy s tím, že chtějí vyvolat konflikt nebo bitku s podobně smýšlejícími fanoušky týmu soupeře.

Tyto gangy většinou bývají dobře organizované a převážně je nespojuje pouze sympatie ke svému fotbalovému klubu a nepřátelství k příznivcům klubu cizího, ale i další motivy, jako politické, náboženské, rasové, sociální, regionální apod.

V dnešní době jsou fotbaloví chuligáni proslulí vylepováním nálepek (tzv. stickers) s motivy svého týmu jak při domácích zápasech, tak i při zahraničních.

Obrázek 2 - Samolepky, zdroj: vlastní

V rámci fotbalu existují 3 typy návštěvníků, a to fotbalový divák, fanoušek a chuligán.

2.1 Fotbalový divák

Fotbalového diváka lze charakterizovat jako pasivního pozorovatele hry, kterého nezajímá rivalita obou týmů a pohlíží na zápas neutrálně. Zpravidla se nesoustředí pouze na fotbal, ale sleduje i jiná sportovní utkání nebo jiné společenské události.

Fotbalový fanoušek se neztotožňuje pouze s jedním klubem, má rád fotbal obecně a nezáleží mu na tom, kdo ho hraje. Není podjatý, dokáže hodnotit objektivně hru i výkony hráčů. Nejen, že se chodí dívat na fotbal na stadion, ale rád ho sleduje také v televizi, na internetu, čte články v tisku apod.

Jelikož navštěvuje stadiony jen příležitostně, nezná přesné rituály (chorály, pokřiky), které jsou typické pro fotbalové chuligány nebo fanoušky. Má z fotbalu stejné požitky, jako z jiné společenské akce (například z divadelního představení), protože i po něm odchází spokojen.

2.2 Fotbalový fanoušek

Fotbalový fanoušek má svůj vyhraněný tým, kterému fandí, ať už je to Sparta, Slávie, Baník, ale může být také příznivcem určitého hráče fotbalového týmu. V průběhu zápasu očekává, že jeho tým bude vyhrávat a prožívá veškeré úspěchy i neúspěchy klubu. Fotbalový fanoušek většinou sleduje jen fotbal a o žádný jiný sport nejeví větší zájem. Fandové fotbalového klubu poznáme především díky oblečení, mívají na sobě šálu, dres nebo třeba čepici klubu, kterému fandí.

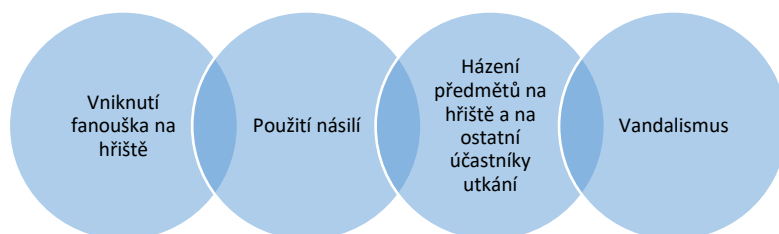
Mezi fotbalovými fanoušky vzniká rivalita, jedna skupina příznivců proti druhé skupině příznivců. Je zde typické dělení na „MY,“ která zastupuje fanoušky klubu, jejich barvy, dresy a „ONI,“ fanoušci jiných klubů [24].

2.3 Chuligánské skupiny (hooligans)

Chuligánské skupiny se často ani neztotožňují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou. Hooligans berou zápas jako záminku k vyvolání nebo organizování násilného střetu s jinou chuligánskou skupinou. V některých případech můžeme nalézt prvky organizovaného zločinu [24].

Status „fotbalového chuligána“ umožňuje mladým mužům s nízkými šancemi uspět ve škole nebo v práci, pocit osobní důležitosti a úspěchu skrz uznání svých přátel a blízkých v rámci chuligánství [12].

Obrázek 3 - Projevy fotbalového chuligánství [24]

Mezi průlomové období hooligans můžeme považovat 80. léta 20. století, které charakterizovala agrese, násilí a nepokoje při fotbalových utkáních. Za projevy násilí lze považovat házení na fotbalové hřiště, vniknutí na plochu, výtržnictví, vandalismus nebo i verbální konflikty s rozhodčími [25].

2.4 Historie hooligans ve Velké Británii

Fotbal se v Anglii rozvíjel již od středověku, ale neměl prvky takové, jako má dnes. Kolem 60. let 20. století došlo ke změně přístupu fanoušků k rozhodčím a policie se stala dominantnější formou diváckého násilí. Jak už bylo zmíněno,

jeho vznik se připisuje mladé dělnické třídě. Byla to doba, kdy došlo ke změně britského hospodářství a mnoho obyvatel Anglie přišlo o práci. Z mládeže dělnických tříd se stali zástupci několika proudů a subkultur, které se podílely na vzniku fotbalového chuligánství.

Zhruba na začátku let sedmdesátých začaly vznikat organizované chuligánské skupiny. Mezi nejznámější můžeme zařadit: Arsenal, Birmingham City, Chelsea, Aston Villa, Manchester United. Rok 1974 byl nejtraumatičtější v historii diváckého násilí, v tomto roce sestoupil Manchester United do 2. divize. S tím nebyla spokojená tzv. "Red army" skupina a způsobila chaos v zemi. V roce 1975 došlo k výstavbě plotů na stadionech, aby se snížilo množství případů napadení, ke kterému docházelo na tribunách [26].

V 80. letech se chuligánství změnilo v celosvětový strach. V roce 1982 došlo k zabití fanouška během zápasu Arsenalu s West Hamem. To byl jen začátek násilí, ke kterému došlo během desetiletí chuligánství. V roce 1985 došlo k útoku, který neměl obdoby. Fanoušci týmu FC Liverpool podnikli k chuligánství příznivce Juventus Turín a na stadionu v Bruselu bylo zabito 39 osob, většinou fanoušků Juventus a kolem 250 jich bylo zraněno. Toto období se často nazývá jako „anglická nemoc.“ Po této katastrofě přijala britská vláda nová legislativní opatření, ale přístup policie byl stále stejný.

15. dubna roku 1985 došlo k události, která navždy změnila přístup k diváckému násilí. Jednalo se o útok na stadioně v Hillsborough, kam se snažili dostat fanoušci týmu Liverpool bez platných vstupenek. Kvůli nedostatečnému prostoru při vstupu na stadion zemřelo v tlačenici 96 osob. Po této tragédii byly všechny evropské týmy Anglie vyřazeny ze soutěže až do roku 1990 a také došlo k přijetí rozsáhlých bezpečnostních opatření na britských fotbalových stadionech [27].

I přesto, že byl vydán zákaz, anglické mužstvo mohlo hrát zápasy v zahraničí. Jednalo se například o střetnutí ve Švédsku v roce 1986, ve Španělsku a západním Německu v roce 1987. Všechny tyto zápasy měly negativní dopad na obou stranách, tzn. že fanoušci spojeného království byli jak na straně obětí, tak na straně útočníků.

V těchto letech se začalo objevovat divácké násilí také ve státech západního Německa, Itálie a primárně také v Nizozemsku. Jednalo se o pravicově zaměřené strany, většinou se hovoří o tom, že všechny státy měly jako svůj vzor Anglii, tudíž všude na stadionech měly například chorály v angličtině.

Nizozemsko se stalo hlavním rivalem Anglie, takže se před konáním mistrovství světa v roce 1988 mluvilo i o tom, že pořadatelé, policie a zejména média projevíli zřetelnou tendenci klasifikovat fanoušky zúčastněných týmů podle jejich potenciální nebezpečnosti [28].

V 90. letech se vrátily týmy zpět do UEFA ligy a naštěstí se snížily případy diváckého násilí a nic výše zmíněného se již neopakovalo. Následovaly jen menší potyčky.

Na začátku 21. století přijala chuligánská skupina nový styl, často spojený s neformální subkulturou. Tato subkultura plynula ze značek, jakou jsou Prada, Burberry, Shark apod. Avšak chování na zápasech mistrovství světa a na evropských šampionátech se o dost zlepšilo.

Bohužel k násilnostem na stadionech dochází i teď, i když v menší míře, než tomu bylo v 80. a 90. letech. Tyto „akce“ častěji probíhají mimo dosah kamer a policistů. Skupiny jsou méně početné, ale zato organizovanější, než tomu bylo dříve a ke střetům nedochází tak často. Existuje však mnoho způsobů, jak zmírnit

následky diváckého násilí, například v Anglii k tomu došlo pomocí fotbalové licence, kterou musí mít každá obec, kde existují fotbalové týmy [29].

2.5 Historie hooligans v ČR

V České republice nebylo a není divácké násilí tolik rozšířené, jako v Anglii, Srbsku, Polsku, Itálii, Nizozemsku, Německu, Rusku, kde dochází při střetech k používání nožů, tyčí, zápalných lahví. Divácké násilí u nás lze rozdělit na 2 vývojové etapy.

1. Pre-chuligánská etapa neorganizovaného fotbalového násilí, výtržností a vandalismu

První etapa fotbalového násilí v České republice obsahovala hlavně náhodné incidenty páchané jedinci či nahodilými skupinami. Toto období se vztahuje na dobu od počátku fotbalu v českých zemích, tzn. na přelom 19. a 20. století. Projevy vandalismu na stadionech lze hledat až ve 2. polovině 20. století.

Vzhledem k režimu, který v Československu tou dobou panoval, tedy donucovací, se za jediný účinný prostředek pro potlačení chuligánství považovala násilná eliminace. To znamenalo zabránění násilí pomocí veřejné bezpečnosti neboli policejních sborů. Tehdejší režim zastával názor, že mládež, která byla „vychována“ komunistickým režimem, se nesmí ničím prohřešit, a tak jakýkoliv přešlap se tvrdě trestal. Nejen, že byli obviňováni aktéři, ale také novináři, učitelé nebo majitelé klubů a mládežnických organizací. V této době bylo běžné nezveřejňovat tyto mimořádné události, tudíž nevíme, kolik přestupků spojených s diváckým násilím proběhlo.

Mezi nejznámější incident této doby můžeme považovat zdemolování vlaku vlajkonoši Sparty Praha v roce 1985, kteří se chystali na zápas do Bánské

Bystrice. Do 80. let se objevovaly projevy fotbalového chuligánství jen zřídka, ale od 90. let dochází ke vzniku chuligánských skupin.

1. Moderní fotbalové chuligánství organizovaných gangů

V 2. polovině 90. let začaly po anglickém vzoru vznikat na území České republiky stálé gangy se specifickými názvy, jejichž charakteristikou byla cílená činnost stabilních skupin. Členové sami sebe chápou jako příslušníky specifické entity. Zálibu v subkultuře skinheads vyvolal zájem i o divácké násilí.

Mezi nejzávažnější a nejmedializovanější konflikt můžeme zařadit ten, kdy vlakem plných příznivců Sigmy Olomouc cestovala žena, kterou vážně zranili fanoušci Baníku Ostrava, kteří házeli na vlak kameny. Kolem roku 2000 podle informací Policie ČR existovalo na našem území cca 350 fotbalových chuligánů, ale nelze najít přesná data pro příslušnost k těmto subkulturám. Mezi nejznámější skupiny chuligánů českých klubů můžeme zařadit Baník Ostrava, Sparta Praha, Sigma Olomouc, Bohemians 1905, Slavia Praha, ale i druholigové týmy, jako jsou SFC Opava a Zbrojovka Brno [24].

2.6 Hooligans v Německu

Historie hooligans v Německu začala někdy na začátku 70. let minulého století. Nejvíce se ale rozvíjela v letech osmdesátých a devadesátých. Mezi nejznámější rivaly Německa můžeme zařadit ty anglické, ale i nizozemské. Jeden z prvních střetů Německa a Velké Británie se odehrál v roce 1987 v Düsseldorfu.

V této velmoci je vnímáno divácké násilí jako globální problém, takže se zde vláda snaží o co největší zmírnění. Většina chuligánů je zde pravicově zaměřená, tzv. HOONARA, zkratka z hooligans, nacist, rasist. Má zde rozhodně větší zastoupení než v ostatních evropských zemích, a to hlavně v klubech východního Německa (např. Chemnitz) [23].

3 CHOVÁNÍ DAVU

Dav lze charakterizovat jako shromáždění osob, které vstupují na veřejném místě do přímého kontaktu. Pokud hovoříme o davu při nepokojích, demonstracích apod., pak je činnost jedince spojena s tím, co dělají ostatní, dav se začíná chovat jako celek. Davové jednání je typickým vyjádřením frustrace osob, které nedokáží svou nespokojenost vyjádřit běžným způsobem [29].

Osoby v davu jsou ovlivňovány vzájemnou interakcí, na něž působí stejné emoce na základě konkrétních podnětů. Jedinci v davu nejsou schopní racionálně uvažovat a kontrolovat se, nechají se snadno ovlivnit cizími názory, tudíž dochází ke ztrátě vlastní individuality [30].

Podle Gustava le Bona vznikají vědomé činy z nevědomého podkladu. Na nevědomý podklad má vliv dědičnost, na činy, které pácháme, má podle něj vliv výchova. Tímto odpovídá na otázku, že se fotbalovým chuligánem může stát jak někdo z vysoké společenské třídy, tak i z nízké, tzn. že to může být jak obyčejný dělník, tak i manažer firmy. Oba mohou mít jinou inteligenci, ale zároveň podobný charakter, který je řízený nevědomím.

Jelikož se dav chová jako celek, lze předpokládat, že se vlastnosti různých lidí staly společnými a tudíž tím lze vysvětlit, proč davy nejsou schopny provést čin, který vyžaduje vyšší inteligenci [30].

3.1 Příčiny vzniku vlastnostní davu

- ✓ Anonymita - Tím, že je jedinec (chuligán) součástí něčeho velkého (velkého počtu lidí), zvyšuje se u něj pocit moci a zároveň ztrácí zodpovědnost za činy, které páchá, staví na svých pudových vlastnostech

- ✓ Duševní nákaza – v davu se přenáší cit a čin, tzn. že dá osoba přednost kolektivnímu zájmu, než aby se řídila sama sebou
- ✓ Sugestibilita – jedinec se cítí zhypnotizován davem a ztrácí své idee a myšlenky, vše provádí nevědomky [30]

3.2 Hromadné chování osob a jejich dělení

Hromadné chování osob vychází ze tří základních znaků:

První z nich má shodné psychické vyladění, které pokračuje do stejného situačního chování, jež nemá žádné vnitřní ani vnější zábrany (např. napadení fanouška druhého týmu na zápase, aniž bychom přemýšleli nad tím, jaké následky to může mít).

Druhé se nazývá impulzivně – eruptivní výbuch hromadného chování jako následek jednorázové akce, která ovládá psychiku všech jedinců v dané společnosti.

Posledním znakem je spojení obou jevů, které následují po sobě, kde psychická nákaza přechází erupci.

3.2.1 Jevy hromadné psychické nákazy

Jevy hromadné psychické nákazy jsou charakteristické především podobným psychickým vyladěním jedinců určité sociální skupiny. Pokud má hromadná psychická nákaza pouze podobu způsobu myšlení nebo emocionálních vztahů, jedná se o tzv. šeptandu. Když šeptanda vyústí do určitého chování, pak se jedná o panikaření. Jestliže toto panikaření přestává mít zábrany, můžeme hovořit o tzv. primitivním sociálním chování, které je typické pro sportovní diváky. Fanoušek týmu je hodně citlivý na všechno, co by mohlo ohrozit vítězství jeho týmu. Soupeření na hřišti se v mnohých

případech přenáší i na soupeření na tribuně. Za určitých okolností pak dochází k nesporným, hrubě primitivním až agresivním projevům a následkům chování fanoušků. Většinou se jedná o sporty, kde je „tvrdost“ provázána s děním na hřišti, jako je hokej, fotbal nebo americký fotbal, který je doprovázen vulgárními projevy publika.

3.2.2 Jevy hromadných výbuchů

Jevy hromadných výbuchů lze označit také jako erupci, která vzniká na základě podnětu, který vyvolá pocit frustrace. Můžeme je rozdělit do tří skupin, a to na paniku, výbuchy agresivity a masovou hysterii.

První zmíněná představuje strach, tzn. že se lidé snaží utéct z místa, které jim připadá nebezpečné. Lidé ztrácejí schopnost sami za sebe rozhodovat a nejsou schopni normálně uvažovat, jednají frustrovaně. Jako příklad lze uvést tragédii, která se stala v Hillsborough, ke kterému došlo v roce 1989, kde přišlo o život 96 osob v důsledku tlačence a následné paniky, která zde vznikla.

Výbuchy agresivity mají podobné příznaky jako panické výbuchy s tím rozdílem, že je více prožíván vztek. K výbuchu agresivity dochází buď přímo z agresivního chování, mezi jehož hlavní symptomy patří hlavně specifická vznětlivost. V policejní praxi se dá nalézt mnoho takových příkladů, jako je například rvačky, výtržnictví (na stadionu). K výbuchu agresivity může dojít pomocí zprostředkovaného úzkostného vyladění, kde určitá skupina přemění původně panickou reakci na reakci agresivní.

Příkladem výbuchu agresivity kombinovaného s panikou byl například fotbalový zápas mezi Argentinou a Peru v Limě, kde v druhé polovině nebyl uznán vyrovnávací gól domácího mužstva. To vyvolalo nespokojenost diváků, kteří začali ničit ploty, házeli lahve na hrací plochu, podařilo se jim dokonce

vyломit část plotu. Vznikla panika, protože zde policie házela slzotvorné granáty, přes které nebylo nic vidět, a tak se ocitlo mnoho osob na malém prostoru. Řada osob zde byla ušlapána nebo se udusila [17].

3.2.3 Masová hysterie

Masová hysterie vzniká v okamžiku, kdy se skupina ocitá ve vyhroceném konfliktu, který má prvky jak naléhavosti, tak afektivně-impulzivního kolísání, vede k vyhrocení konfliktní situace. Tyto konflikty jsou známy například z válek.

Jevy hromadného chování mívají negativní důsledky. Uvolnění etických zábran, smělost, nezodpovědnost, fanatické nadšení, uvolnění tenze, vede ke vzniku pocitu anonymity a dojmu, že všechno, co děláme, je správné, protože všichni postupujeme stejným způsobem. Vyšetřování téhle trestné činnosti je složité, ale považuje se za nejlepší prostředek, jak takovému chování předcházet.

Důležitý je v této situaci nejen systém prevence, ale také potřeba vhodné psychologické přípravy osob, které mohou situaci ovlivňovat. V neposlední řadě je důležitý pohled i z policejní praxe, kde je hlavní si uvědomit, že každá osoba má jiné osobnostní založení a je možné, že jedinci, kteří jsou za normálních podmínek seriózní, mohou podlehnout davu a budou vystupovat jako osoby s projevy hromadného chování [17].

3.2 Symbolika extremistických fanoušků

Typickým projevem chuligánství jsou symboly chuligánských gangů, které můžeme nalézt jak na oblečení, vlajkách, tak i na webových stránkách hooligans. Fotbaloví chuligáni mají znaky malých sociálních skupin, jako jsou soudržnost, stabilita, integrita, zaměřenost a určité cíle. Čím déle je chuligán

v dané skupině, tím více se prohlubuje jeho vztah s ostatními členy a mění se i motivy skupiny [21].

Symbol lze charakterizovat jako znak, který má pro ty, co jej přijímají, určitý širší význam než pouze jeho původní podobu. Slovo symbol pochází z řeckého *symballein* (spojovat, sdružovat) a označuje slova, obrazy nebo předměty, které kromě skutečného významu představují další informace, souvislosti a postoje anebo celou ideologii. Zdroj – Slepíčka – Divácká reflexe sportu

Znak lze charakterizovat také podle publikace Miroslava Mareše, který ho popisuje jako znak, jež má pro ty, kteří ho uznávají, větší význam než pouze jeho podobu. Symbolem může být v podstatě cokoli, od pojmu, gesta, barvy, zvuku (např. skandování), až po děj, geometrický obrazec nebo například zobrazení osoby, popř. osoba samotná apod [31].

Symbyly většinou mají pro jednotlivce nebo kolektiv hlubší význam, tzn. emoční hodnotu, pomáhají sjednocovat, ale zároveň i rozdělovat, nabudit, ale také usmiřovat [24].

Mnoho příznivců fotbalu se hlásí k subkultuře skinheads, která vznikla ve Velké Británii. Dříve byl v této specifické skupině rozvíjen kult možnosti násilí, vlastenectví, velký důraz se kladl i na dělnický původ. Skinheads jsou známí svým vzhledem, vyholenou hlavou, vysokými botami a leteckými bundami (tzv. bombery), tato podoba ale neplatí pro všechny.

Subkulturu skinheads můžeme rozdělit na dvě skupiny. První je ta, která se nepřiklání na žádnou stranu politizace a navazuje pouze na původní kult, který je známý svou uniformou, rvačkami, alkoholem a fotbalem a označuje

se jako tradicionalističtí skinheads, ke kterým patří tzv. Oi! Skinheads, má úzkou souvislost s punkem.

Tradicionalističtí skinheads jsou typičtí symbolem „69“, který znázorňuje jejich vznik, který byl v roce 1969 (např. Duch devětašedesátého – Spirit of 69). Na tuto symboliku často navazují tzv. SHARP skinheads neboli skinheads proti rasovým předsudkům.

Obrázek 4 - Logo SHARP skinheads [31]

Skinheads i fotbaloví hooligans často používají jako svůj symbol i zkratku A.C.A.B., což znamená „All Cops are Bastards,“ v překladu „Všichni policisté jsou bastardi.“ Tento název vychází z písničky britské kapely 4skins, neboli pro skiny. Tato skupina se řadila mezi proud skinheadské subkultury. V Německu byli údajně někteří lidé postiženi za nošení této zkratky právně, protože dochází k urážce policistů, u nás tyto případy zaznamenány nejsou.

Obrázek 5 - Logo ACAB [68]

Mezi nejoblíbenější značky, které nosí skinheads, posléze fotbaloví chuligáni patří Lonsdale, Fred Perry, Dr. Martens, Alpha industries a neposlední řadě také Hooligan. Poslední zmiňovaná pochází z Německa z Frankfurtu nad Mohanem. Nosí ji také neonacističtí fotbaloví hooligans a počáteční písmeno H je někdo spojováno se slovem „Heil“ nebo „Hitler. Netýká se to ale všech osob, které tuto značku nosí [31].

V dnešní době politických a bezpečnostních otázek, přibývá vyšší aktivita a angažovanost fotbalových chuligánů v oblasti problematiky přístupu k uprchlíkům a muslimské komunitě, kterou můžeme najít i v symbolice. Z obrázku je jasná nenávisť hooligans proti uprchlíkům. „Hooligans gegen salafisten“, neboli chuligáni proti Salafistům, což jsou představitelé jednoho ze směrů Islámu.

Obrázek 6 - Logo hooligans gegen salafisten [69]

Tetování členů a příznivců hooligans je velice rozmanité. Součástí první kategorie jsou motivy, díky kterým se jedinec hlásí k samotnému hnutí hooligans v obecné rovině. V mnohých případech se setkáváme se slovním tetováním slova „Hooligan“ v různých variacích a stylech písma. Mezi další symboly můžeme zařadit mezinárodní symbol subkultury a to písmeno „H“. Často se setkáme také s tetováním, které symbolizuje daný tým, např. AC Sparta Praha – např. jejich znak, či postava spartánského vojáka (tzv. maskota týmu), FC Baník Ostrava – např. logo týmu, klubové barvy, apod [32].

Jak už bylo zmíněno, v rámci rizikových fotbalových utkání jsou využity schopnosti Antikonfliktních týmů. Pro pracovníky AKTU je důležité, aby správně vyhodnotili danou situaci a uměli identifikovat člena chuligánské skupiny a odhadnout jeho osobnost. K těmto poznatkům napomáhají i symboly tetování, které se pojí se subkulturou hooligans [4].

Symboly jsou tedy projevem extremistů (skupiny), které jim napomáhají udržet pevné pouto, jsou pro ně neodmyslitelnou součástí. Berou ho jako specifický význam, který upevňuje jejich totožnost a zobrazuje jejich touhu vyniknout.

4 INCIDENTY PÁCHANÉ FANOUŠKY

Incidentů páchaných fanoušky v rámci diváckého násilí můžeme najít nespočet. Prvenství drží Anglie, kde byl spáchán incident, který navždy změnil přístup k diváckému násilí. Ve Velké Británii pak došlo ke změně legislativy a opatřením, které snižují vznik diváckého násilí (viz praktická část).

4.1 Tragédie v Hillsborough

K tragédii, o které se dodnes mluví, došlo 15. dubna roku 1989 na sheffieldském stadionu ve Velké Británii. Jednalo se o semifinále mezi Liverpoolem a Nottinghamem. Chaos vznikl už při vstupu na stadion, protože otevřené byly jen některé brány. Když se fanoušci shromáždili před vstupem a start utkání se blížil, policie nechala otevřít další cestu na už tak přeplněnou tribunu. Fanoušků Liverpoolu, kteří se rozhodli přijít na stadion, bylo kolem 3000, tedy větší množství, než se na tribunu vešlo, tudíž došlo k vpuštění nadměrného počtu diváků na tribunu a následné tlačenci. Ušlapáno bylo 96 lidí a více než 700 jich bylo zraněno [33].

V době, kdy se tragédie vyšetřovala, policista, který o otevření brány rozhodl, řekl, že ho fanoušci donutili, aby se brány otevřely. Duckenfield unikl policejnímu stíhání kvůli předčasnému odchodu do důchodu, a porota nedokázala dosáhnout rozhodnutí během soukromého stíhání [34].

V roce 2015 došlo k přešetření případů a zmíněný Duckfield se k činu přiznal a řekl, že lhal o svých činech a že vedl určitou nenávist vůči fanouškům Liverpoolu, tudíž by na ně údajně raději vpustil policejní psy, než by jim volal záchranku. Po 27 letech od vyšetřování tedy mohou být konečně viníci potrestáni za tragédii, která se v Anglii udála [35].

4.2 Vlák do Banské Bytríce

Ve stejném roce, kdy se odehrála tragédie v Hillsborough došlo k vandalství i na našem území. V červnu roku 1985 cestovali vlakem fanoušci pražské Sparty na zápas do Banské Bytríce. Cesta trvala kolem 10 hodin a fanoušci, povětšinou posilněni alkoholem, začali rozbíjet vybavení vlaku (dveře, opěradla, sedadla, záchod, umyvadla), které házeli z oken. Chuligáni ohrožovali i ostatní cestující, i průvodčí, kterou chtěli vyhodit z okna. Všude, kde se stavělo, žádali ostatní cestující, i průvodčí o pomoc, které se jim dostalo až v Žilině (asi po 9 hodinách cesty), kde zasáhla tehdejší veřejná bezpečnost a zajistila zde přes 30 fanoušků, zbytek nechala pokračovat v cestě. Dodnes není jasné, proč policejní složky nedokázaly zasáhnout ve větších městech jako je Ostrava či Olomouc, kterými rychlík projížděl a kde byly soustředěny policejní i vojenské složky.

O této události byl natočen film „Proč?“, který měl být odstrašujícím příkladem pro tehdejší mládež. V roce 1987 byl film uveden do kin, ale měl spíše opačný efekt, protože se divácké násilí mezi mládeží stupňovalo [36].

4.3 Kvalifikační utkání – Kosovo

Mezi nejnovější incident, který se odehrál na území Kosova a jehož byla Česká republika součástí, se stal 7. září 2019. Zápas se hrál jako kvalifikace na ME 2020. Policií zde byla zadržena skupina Čechů, která se chystala na kvalifikační utkání s Kosovem. U této skupiny osob byl nalezen dron, který chtěli fanoušci na stadionu vypustit, pyrotechnika, nože, srbská vlajka. Policie dala této skupině, která činila 8 osob, pokutu a propustila je na svobodu. Dále měli tito jedinci transparent s nápisem: „Kosovo je Srbsko.“ Tato provokace měla politický podtext, protože Kosovo je od roku 2008 nezávislým státem, ale Srbsko ho stále považuje za své území. Většina států, která je součástí OSN, nezávislost Kosova

uznala, ale státy jako je Slovensko, Řecko či Španělsko ne. Po této události se odehrál na území Kosova, konkrétně ve městě Priština, kde zápas probíhal, ještě jeden incident, kde byl kosovskými fanoušky napaden příznivec českého týmu [37, 38].

Tento incident měl vliv na organizaci zápasu v Plzni, který se posléze odehrál v listopadu mezi Kosovem a Českou republikou, kde byla zavedena přísná bezpečnostní opatření. Mezi jedno z nejdůležitějších bylo opatření, že se lístky na zápas daly koupit pouze na pokladnách plzeňského stadionu po předložení dokladu totožnosti. Tímto dokladem se musel jedinec prokázat i při vstupu na stadion [39,40].

4.4 Řešení diváckého násilí v rámci probační a mediační služby

Probací se dle zákona o Probační službě rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených závazků a omezení, pozorování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění, včetně jeho chování. Dále poskytuje individuální pomoc obviněnému a působí na něj takovým způsobem, aby vedl běžný život a vyhověl soudům nebo státním zástupcům, kteří mu uložili podmínky a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů. Tento dohled je tedy opatření, které ukládá soud, považuje-li to za nezbytné, po konkrétní dobu sledovat a kontrolovat chování pachatele [41].

Mediací se dle trestního řízení rozumí alternativní metoda řešení konfliktů, ke které je potřeba prostředník, tzv. mediátor, který napomáhá dospět s řešením konfliktu mimosoudním vyrovnáním tak, aby řešení bylo přijatelné pro obě strany. Mediaci se může provádět pouze se souhlasem obviněného a poškozeného [42].

PSM je státní organizací, která má na starosti tresty, které nesouvisejí s odnětím svobody, připravuje podklady pro jejich ukládání a zároveň může poskytnout jednání mezi pachatelem a obětí o urovnání následků trestného činu bez soudního zásahu [43].

Mezi tyto tresty můžeme zařadit také trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, který je platný od 1.1. 2010. Spočívá v tom, že odsouzený nesmí docházet na akce, které jsou určeny soudem. Během tohoto trestu spolupracuje pachatel s probačním úředníkem, za nímž by měl pravidelně docházet. Může mu být také uložen sociální výcvik a převýchova a v neposední řadě i programy psychologického poradenství. Většina odsouzených musí během konání akce, na kterou mají zakázaný vstup, docházet na policejní stanici. Tato stanice je určena tak, aby byla, co nejdál od konání události.

Soud, který odsuzuje mladistvého pachatele, může vedle zákazu vstupu uložit také výchovná opatření, která většinou spočívají v dohledu probačního úředníka. V rámci zákazu vstupu na kulturní, sportovní a jiné společenské akce je důležitá spolupráce Policie ČR, Probační a mediační služby, organizátorů dané akce, kterými většinou bývá FAČR a spolupráce s poskytovateli specifických programů, tedy těmi, ke kterým mohou odsouzení docházet v rámci plnění plánů, které jim uložil soud.

V rámci zákazu vstupu spolupracuje probační úředník s pracovníkem SKPV, který se zabývá problematikou diváckého násilí a zároveň má na starosti i oblast spojenou s extremistickými projevy chování. Jakým způsobem bude odsouzený trest vykonávat, rozhoduje probační úředník. Možné způsoby vykonání jsou součástí probačního plánu, jehož dodržování kontroluje zaměstnanec úřadu. Probační plán obsahuje základní pravidla spolupráce mezi odsouzeným a probačním úředníkem, jak si má plnit své povinnosti, jak často

má docházet na policejní stanici, popř. na jaké zápasy má zakázaný vstup a které povinnosti nebo omezení jsou mu uloženy.

Probační plán se nastavuje podle rozhodnutí soudu. Závisí na tom, jestli už byl pachatel někdy pravomocně odsouzen, popřípadě dle individuální situace pachatele. Pokud se odsouzený nebude probačním plánem řídit, dopouští se tím mařením výkonu úředního rozhodnutí. Jeho případ může znova projednat soud a uložit mu trest odnětí svobody [15].

4.5 Řešení diváckého násilí v rámci Policie ČR

Jelikož byl v roce 2008 přijat nový zákon o PČR, konkrétně z. č. 273/2008, o PČR a proběhla novelizace zákona o podpoře sportu, přešla veškerá zodpovědnost na stadionech na pořadatelskou službu.

Dle zákona o podpoře sportu je vlastník sportovního zařízení povinen vydat a zveřejnit návštěvní řád, kterým se mají fanoušci, kteří se chystají na fotbalový zápas, řídit. Tento řád obsahuje pravidla chování návštěvníků sportovního utkání a postup při výkonu pořadatelské služby. Pokud je bezpečnost osob nebo majetku ve sportovním zařízení narušena, je třeba vyrozumět bez zbytečného odkladu PČR a požádat ji o spolupráci [44].

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že policie má v oblasti diváckého násilí pouze doprovodný charakter, tedy má na starosti oblast, která se nachází mimo stadion, tzn. v její kompetenci je pouze organizace odchodu a příchodu diváků na stadion. Policejní zásah může provést pouze se souhlasem majitele klubu nebo sportovního zařízení, pokud je ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo narušen veřejný pořádek, který se přes snahu pořadatelské služby nedaří obnovit. Mezi hlavní dokumenty v rámci řešení diváckého násilí je Dohoda mezi Policií ČR a Českomoravským fotbalovým svazem, která byla uzavřena v roce 2009 [12].

5 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem práce je navrhnout možná technická i netechnická opatření, která zabrání vzniku diváckého násilí, či sníží jeho následky. Tohoto cíle bude dosaženo pomocí analýzy, komparace a také metody dotazovací, konkrétně formou strukturovaných rozhovorů, které byly z důvodu koronaviru realizovány prostřednictvím emailové komunikace.

Poznatky této práce mají sloužit hlavně pro potřeby výkonu práce poradatelské služby, Policie ČR a sportovní kluby, které jsou zodpovědné za dodržování předpisů na sportovištích.

Dalším cílem zkoumání je potvrdit, či vyvrátit níže zmíněné hypotézy, na které naleznou odpovědi na konci praktické části.

Hypotézy:

Německo má lepší bezpečnostní opatření proti vzniku diváckého násilí než Česká republika.

V České republice se klade větší důraz na represivní opatření než na prevenci.

Adresný ticketing zmírní páčání diváckého násilí na stadionech.

6 METODIKA

V praktické části práce byly využity následující metody zkoumání, díky kterým jsem dosáhla cíle: komparace, SWOT analýza a rozhovory.

Analýza rizik je nástroj, který slouží k identifikaci nežádoucích událostí, jež mohou vést ke vzniku rizika. Analýza poskytuje základ pro hodnocení a rozhodnutí o ošetření rizika. Zahrnuje zvažování příčin a zdrojů rizik, jejich následky a možnosti výskytu. Následky a jejich možnost výskytu mohou být zjištěny pomocí modelování, sledu událostí nebo z dostupných údajů. Jsou vyjadřovány číselnou hodnotou nebo deskriptorem pro specifikování následků a možnosti jejich výskytu pro různý čas, místa, skupiny nebo situace.

Proces analýzy probíhá pomocí popisu analyzovaného systému, identifikace zdrojů nebezpečí, tvorby nebo výběru možných scénářů a hodnocení rizika. Hodnocení rizika je souhrnný proces určení závažnosti a pravděpodobnosti vzniku nežádoucí situace a rozhodnutí, jaká opatření budou nejlepší k jeho eliminaci.

Pro svoji práci jsem si vybrala SWOT analýzu, což je kvalitativní analýza, která hodnotí vnitřní a vnější faktory, tedy interní a externí pohled. Hodnocení silných a slabých stránek se používá k ohodnocení současného stavu, příležitostí a hrozeb pak ve stavu budoucím [45].

6.1 Rozhovory

Rozhovory jsou kvalitativní metodou, která je hojně využívána. Tyto rozhovory proběhly jak s odborníky, kteří se zabývají problematikou diváckého násilí, problémovým fanouškem a se zaměstnancem Probační a mediační služby. Jejich názory jsou důležité pro dosažení mého cíle práce. Vzhledem k situaci, která nastala (COVID-19), se musely rozhovory uskutečnit pouze elektronickou

formou (tedy e-mailem). Otázky byly voleny v závislosti na roli tázaného a s ohledem na dosažení cíle práce.

6.2 Komparace

Komparace neboli srovnávání byla využita na porovnání řešení diváckého násilí mezi Českou republikou a jinými státy Evropy.

6.3 Dedukce

Dedukce je myšlenkový proces, kde na základě informací, které máme k dispozici, docházíme k závěrům. Při dedukci dochází k vyvození závěrů z obecných pravidel. Dedukci jsem využila při tvorbě hypotéz [46].

6.4 Výběr respondentů

Výběr respondentů měl být původně jiný, na otázky měli odpovídat pracovníci Probační a mediační služby, fotbaloví fanoušci, dále policisté a specialisté zabývající se problematikou diváckého násilí. Těchto rozhovorů mělo proběhnout osm.

Vzhledem k situaci, která nastala (COVID-19), se uskutečnilo rozhovorů pouze pět. Rozhovory probíhaly pomocí emailu pouze s fotbalovým fanouškem, členem bezpečnostní firmy, dále vedoucím bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha a v neposlední řadě event manažer firmy Ravenell, pořadatelské bezpečnostní služby. Rozhovor se zaměstnancem Probační a mediační služby proběhl běžnou formou, protože byl uskutečněn dříve, než tato nenadálá situace nastala.

7 VÝSLEDKY

7.1 Porovnání sportů z hlediska možného vzniku diváckého násilí

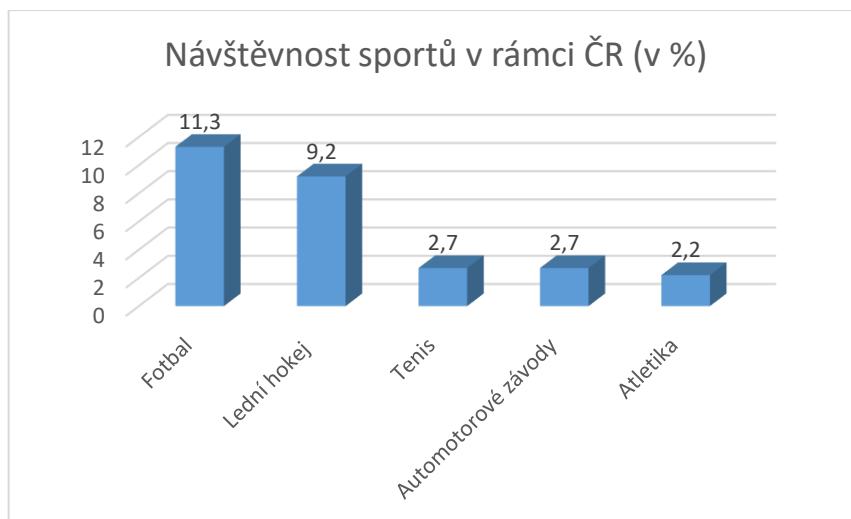
Česká republika, respektive Češi se považují za národ sportovních fanoušků, ale nejsme jen fanoušci, kteří by sledovali sport z pohodlí domova. Rádi se chodíme na sport dívat na stadiony a jiná sportoviště. Podle statistik, které proběhly v roce 2017 patří České republice 5. místo v rámci návštěvnosti na sportovních utkáních v rámci EU. Kolem 40 % Čechů starších 16ti let zavítá na tribunu, případně hlediště aspoň 1x ročně, opakovaně je to skoro jedna pětina populace [47].

Tabulka 1 – Nejoblíbenější sporty v ČR v rámci sledovanosti, návštěvnosti a sportů, které provozujeme

Provozované sporty	%	Navštěvovaná utkání	%	Sledované sporty v TV	%
Cyklistika	21,8	Fotbal	11,3	Lední hokej	39,6
Plavání	20,4	Lední hokej	9,2	Fotbal	33,2
Turistika	16,4	Tenis	2,7	Automotorové závody	20,4
Bowling	9,9	Automotorové závody	2,7	Tenis	19,7
Kolečkové bruslení	9,8	Atletika	2,2	Atletika	19,6

Zdroj: [47]

Z výše uvedených statistik, které byly vytvořeny na základě dotazovaných respondentů od 12-79 let, vyplývá, že není větší souvislost mezi sporty, které člověk provozuje, navštěvuje, či sleduje v televizi. Souvislost můžeme najít mezi sporty, které Češi navštěvují a těmi, které sledují v televizi. Pro lepší zobrazení jsem vytvořila graf.

Zdroj: [47]

Jak je z grafu patrné, nejnavštěvovanějším sportem v rámci ČR je fotbal, kde se s diváckým násilím setkáme prakticky nejvíce, následuje hokej, kde násilí v poslední době rapidně přibývá. Jako příklad můžeme uvést například pálení šál na tribuně v Prostějově, napadení fanoušků pořadatelskou službou v Prostějově nebo zranění rozhodčího hozenou lahví ve Vrchlabí. Zajímavé je, že tyto incidenty se dějí spíše v nižších ligách než v extralize. Hlavní policejní expert na divácké násilí říká toto: „V hokejovém prostředí se situace ohledně fanoušků mění, protože se tam začínají prolévat ti fotbaloví a zanášejí tam kulturu z fotbalových stadionů. Ten jejich typ fandění.“ Bohužel Český svaz ledního hokeje nemá uzavřenou s policií rámcovou dohodu o spolupráci, tudíž nejsou nastaveny ani standardy chování a pravomocí pořadatelů, ani podmínky, díky nimž by se policisté mohli pohybovat na stadionech [48].

Následuje tenis, kde se místo agresivity používá tzv. „bučení“, dále automotorové závody a atletika, kde se s násilím prakticky nesetkáme. Nelze tedy říct, že divácké násilí probíhá ve všech sportech, které jsou nejvíce navštěvované. Lze pouze konstatovat fakt, že se divácké násilí v posledních letech rozšířilo ve větší míře i do hokeje.

7.2 Komparace jednotlivých zemí v boji s diváckým násilím

7.2.1 Anglie

Sporting Events (control of alcohol etc.) Act 1985

Tento zákon bychom mohli přeložit jako zákon o sportovních událostech (kontrola alkoholu), který vznikl roku 1985 po událostech, které se v Anglii staly, viz teoretická část práce. Zákon zakazuje konzumaci alkoholu v přepravních prostředcích hromadné dopravy. Vztahuje se na vlaky a autobusy, které jsou určeny pro přepravu cestujících na danou sportovní událost.

Zákon dále upravuje vstup fanoušků na stadiony v podnapilém stavu, který je tímto zakázán, tzn. nesmí se na stadion vstupovat s alkoholickými nápoji, i na ně docházet v již podnapilém stavu. Předpis dává policii oprávnění prohledat osobu, u které je důvodné podezření z páchání přestupku nebo trestného činu, dokonce ji může i zatknout.

Zákon se vztahuje také na zákaz vnášení a používání světlic a podobných předmětů nebo na látky, jejichž hlavním účelem je vyzařování pro účely osvětlení nebo signalizace [49].

Zákon o fotbalových trestných činech ve Velké Británii

Tímto zákonem jsou upraveny trestné činy, kterých se dopouštějí fotbaloví fanoušci. Tento zákon byl vydán 27. června roku 1991 za účelem snížení páchání trestných činů přímo na stadionu. Příčinou vydání byla již zmiňovaná katastrofa v Hillsborough, kde v roce 1989 zemřelo 96 osob.

Jedná se o poměrně jasný zákon, který doplnil tehdejší legislativu o tři nové skutkové podstaty trestných činů:

- ✓ Vhazování předmětů na hrací plochu, na plochu vedle hřiště nebo na místa, kde se mohou nacházet diváci či jiné osoby
- ✓ Rasistické nebo neslušné skandování během zápasu
- ✓ Vniknutí na hrací plochu nebo na plochy s hrací plochou přímo sousedící, na které je vstup divákům běžně zakázán

Tyto činy jsou většinou hodnoceny jako přestupky, tudíž za jejich porušení hrozí jedinci pokuta až 1000 liber.

Dále je zde upravena doba, na kterou se vztahuje výše zmíněné skutková podstata a to na dvě hodiny před zápasem a maximálně hodinu po jeho skončení [50].

Zákon o fotbalových divácích

Tento zákon je rozdělen na dvě části, které se vztahují pouze na Anglii a Wales. Stanovuje práva a povinnosti diváků, kteří se dostaví na stadion. Dle tohoto zákona je zřízen Národní fotbalový licenční úřad, který uděluje licence klubům, stanovuje trestné činy, které mají úzkou souvislost s fotbalem a v neposlední řadě vydává zákaz vstupu na stadion a dále povinné hlášení odsouzeného pachatele na policejní stanici během zápasu. V České republice tyto povinnosti plní Policie České republiky [51].

V Anglii existuje mnoho institucí, které se zabývají problematikou diváckého násilí, jako je například Úřad pro zákaz vstupu na fotbalové utkání, který je pověřen sledovat výtržníka, jestli dodržuje plnění povinností, které mu byly stanoveny. Dále existuje Fotbalová asociace, kam soudy posílají kopie zákazu vstupu a v neposlední řadě zde mají Národní zpravodajskou službu pro informace v trestních věcech, pod kterou spadá sekce fotbalových informací. Ta má na starosti spolupráci policejních složek při zajišťování bezpečnosti na stadionech.

V Anglii nechybí, stejně jako v Německu, registr problémových fanoušků. V praxi to znamená, že při vchodu na stadion se díky kamerovým systémům, které jsou rozmístěny po celém areálu, zjistí, zda je tento fanoušek na stadionu žádaný nebo se jedná o fotbalového chuligána, který musí stadion opustit [12].

Tabulka 2 - Boj proti diváckému násilí v Anglii

ANGLIE	
Silné stránky	Slabé stránky
Zákony	Méně preventivních programů (sociální prevence)
Úřad pro zákaz vstupu na fotbalové utkání	
Fotbalová asociace	
NZS – sekce fotbalových informací	
Registr problémových fanoušků	

7.2.2 Německo

V Německu dochází k vandalství či páčání diváckého násilí ve velké míře, ale tento problém zde není řešen na takové úrovni jako v Anglii, přestože má Německo největší návštěvnost ligových zápasů na světě. Ve spolkové zemi se klade malý důraz na preventivní opatření. Existuje zde však prevence na místní úrovni, která se snaží o co největší spolupráci mezi obecními výbory pro prevenci kriminality, sociálními službami a policií. Do této spolupráce jsou zapojeni jak občané země, tak soukromé subjekty. Díky těmto výborům jsou do preventivní politiky zapojena německá města, která dohlíží i na jejich realizaci [52].

V Německu bylo v roce 1993 zřízeno Koordinační centrum pro podporu fanouškovských projektů pracujících v oblasti sociálního vzdělávání a koordinace. Základem práce KOSU je Národní iniciativa pro sport a bezpečnost, která stanoví materiální a organizační rámec pro práci s mládeží

ve fotbale. Koordinační centrum poskytuje také informační a poradenské služby v oblasti profesionální pedagogické práce, fanouškům, fotbalovým organizacím, vládě, policii a médiím. Dále zde existuje registr chuligánů, kde jsou zobrazeny veškeré informace o jedincích, kteří páchají trestné činy nebo přestupky na stadionu. Tyto informace může Německo vyměňovat s údaji z ostatních evropských zemí [53].

Tabulka 3 - Boj proti diváckému násilí v Německu

Německo	
Silné stránky	Slabé stránky
Registr chuligánů	Malý důraz na prevenci
KOS – Koordinační centrum pro podporu fanouškovských projektů	Absence zákonů upravující bezpečnost na stadionech
Zákazy vstupu na stadion s celostátní působností	
Spolupráce na místní i celostátní úrovni	

7.2.3 Polsko

Polsko dává přednost v oblasti diváckého násilí represí před prevencí. Klade důraz hlavně na opatření proti narušitelům pořádku. V Polsku existuje i speciální zákon v oblasti diváckého násilí, ale jak už bylo výše zmíněno, polští fanoušci patří mezi nejagresivnější na světě, tudíž tato opatření nejsou ani zdaleka dostatečná. Zajištění v oblasti diváckého násilí je podobné, jako v České republice. Policie má na starosti dohled nad násilím páchaným mimo stadiony, na které se může dostavit jen v případě, není-li schopna na výtržnosti reagovat pořadatelská služba.

Na rozdíl od nás zde fungují tzv. magnetické registrační karty, které obsahují fotografie a osobní údaje fanoušků. Často ale dochází ke zneužívání těchto karet tím, že je půjčují fanoušci jiné osobě a pokud se na zápas dostaví mnoho osob, pořadatelská služba není schopna tento stav zvládat [54].

Tabulka 4 - Boj proti diváckému násilí v Polsku

Polsko	
Silné stránky	Slabé stránky
Návštěvnická karta	Zneužívání návštěvnických karet
Represivní opatření	Nízká bezpečnostní opatření na stadionech
Zákon řešící problematiku sportovních utkání	Nedostatečná legislativa
	Málo preventivních opatření

7.2.4 Nizozemsko

Po Anglii a Německu je Nizozemsko dalším státem, kde docházelo k diváckému násilí ve velké míře, ale povedlo se ho snížit díky bezpečnostním opatřením. Mezi první opatření, která vedla ke snížení diváckého násilí na stadionech, můžeme zařadit například návštěvnickou kartu, kterou obdrží každý fanoušek určitého týmu v rámci své registrace. V rámci registrace musí osoba sdělit svá osobní data, díky nimž obdrží návštěvnickou kartu a následně se s kartou dostane na stadion. Tato karta se dá využít i jako marketingový tah, může sloužit při nákupu občerstvení na stadionu nebo u sponzorů klubu jako způsob získání slevy při nákupech.

Pokud dojde k incidentu, klub rozhodne o tom, zda pustí jedince na stadion nebo mu nechá zablokovat kartu. V tomto případě není možné si nechat vystavit novou kartu a bez ní se nelze na stadion dostat. Tento systém myslí také na jedince, kteří chodí na stadion pouze 1-2krát ročně. Těm je vydána vstupenka na zápas díky dokladu totožnosti.

Jako další opatření lze zmínit absenci fanoušků hostujícího týmu při rizikových zápasech. Funguje to tak, že má hostující klub zákaz pořádat

výjezdy fanoušků a na nádraží dohlíží policie, aby se na zápas nebylo možné dostat [55, 56].

Tabulka 5 - Boj proti diváckému násilí v Nizozemsku

Nizozemsko	
Silné stránky	Slabé stránky
Návštěvnická karta	Nízká legislativní opatření
Vstupenka na základě dokladu totožnosti	Důraz na prevenci před represí

7.2.5 Česká republika

V České republice se na zajišťování bezpečnosti na stadionech podílí více subjektů, neexistuje zde ale žádný projekt nebo zákon, který by bezpečnost na stadionech upravoval, jako je tomu například v Anglii nebo Německu. Subjektů, které se podílí na diváckém násilí je mnoho, vždy se odvíjí od situace, která nastane.

Mezi hlavního aktéra řadíme Fotbalovou asociaci České republiky, která je členem organizací FIFA a UEFA a jako nezávislý orgán má na starosti organizaci fotbalových zápasů. Každý tým, který chce být součástí fotbalových soutěží, musí být členem FAČR. Tato podmínka se vztahuje nejen na kluby, ale i na osoby, tzn. že její součástí musí být také trenéři, rozhodčí, hráči, delegáti a funkcionáři klubu.

První a druhá fotbalová liga, tedy FORTUNA:LIGA a FORTUNA:NÁRODNÍ LIGA jsou od roku 2016 součástí Ligové fotbalové asociace, tzn. že jejich kluby, i s jejich členy se osamostatnily. To může v budoucnu znamenat větší rozhodovací pravomoci a odpovědnost jednotlivých klubů. LFA má možnost si zřídit vlastní disciplinární komisi, která má na starosti

řešení disciplinárních přestupků, jichž se klub dopustí a posléze stanovení příslušných trestů [57].

Dalším subjektem, který má na starost bezpečnost na stadionech, je Policie ČR. Jak už bylo zmíněno, policie má pouze doprovodný charakter, tedy má na starosti oblast, která se nachází mimo stadion, tzn. v její kompetenci je pouze organizace odchodu a příchodu diváků na stadion, jedná se tedy spíše o prevenci. Pokud je narušena bezpečnost osob na stadionech a pořadatelská služba není schopna sjednat pořádek, pak může požádat o spolupráci PČR. V tomto případě je ale nutné, aby hlavní pořadatel vyrozuměl velitele policejního opatření.

V rámci rizikových fotbalových utkání může být uzavíráno místní ujednání mezi FAČR nebo LFA a Policií ČR o spolupráci na zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku. Je možné sjednat podmínky preventivního vstupu policejních jednotek do určitých sektorů a vnitřních prostor stadionu, kde ale nemusí dojít k samotnému zákroku. Na rizikové zápasy bývají přizváni i tzv. spotteři, tedy specialisté zabývající se diváckým násilím, kteří bývají přímo na stadionu, ale mohou být i v jeho okolí nebo v samotném centru města [58,59].

Na zajištění bezpečnosti na stadionech se podílí mnoho policejních útvarů, jako jsou například služba kriminální policie a vyšetřování, služba pořádkové policie a v neposlední řadě také pyrotechnická služba.

SKPV má na starosti zjistit, o jak moc rizikový zápas jde, kolik se na něj chystá fanoušků a způsob jejich přepravy na stadion. Po zjištění všech potřebných informací rozhoduje, kolik policistů je zapotřebí rozmístit ke stadionu a popřípadě zajisti rozsah jejich opatření. Služba pořádkové policie zajišťuje bezpečnost na stadionu z přímé blízkosti, tedy je přítomna nejen před stadionem, ale je součástí doprovodu fanoušků na stadion i ze stadionu.

V neposlední řadě provádí zákrok přímo v samotném dějišti utkání, pokud ji o to pořadatelská služba požádá [60].

Poslední zmiňovaná, pyrotechnická služba, má na starosti zajistit před rizikovým zápasem, aby se vně, ani uvnitř nenacházela žádná pyrotechnika. S pyrotechnikou bývá spojeno mnoho případů, kvůli kterým dochází k poranění osob, jako se tomu stalo na jaře roku 2019 při zápase mezi Plzní a Spartou, kde došlo k hození světlice na soupeřovu tribunu a k následnému zranění fanynky soupeřova týmu. Z tohoto důvodu se vláda rozhodla novelizovat zákon o přestupcích, který zvyšuje sankce za použití pyrotechniky na stadionu až na 100 000 Kč. Tato novela zákona ale stále čeká na schválení [61].

Mezi další subjekty, které se podílejí na bezpečnosti na stadionech, lze zařadit také službu dopravní policie, antikonfliktní tým, obecní policii a v neposlední řadě také soukromou bezpečnostní službu. Tu si ve většině případů pronajímá pořadatelská služba, která i přes školení, která má vždy před zahájením jarního a podzimního kola fotbalové ligy, není schopna sama nátlak fanoušků zvládat.

Služba dopravní policie poskytuje spíše doplňkovou pomoc a to tak, že řídí provoz na pozemních komunikacích, jak před utkáním, tak i bezprostředně po něm. Jak už bylo zmíněno, antikonfliktní tým napomáhá předcházet vzniku agresivního chování pomocí verbální komunikace mezi členem AKTU a útočným jedincem.

Obecní policie má na starosti zajišťování veřejného pořádku, jinak tomu není ani při zajišťování bezpečnosti na stadionech. V některých případech pomáhá také dopravní policii, aby docházelo k plynulosti dopravy a dohlíží

i na bezpečnost osob v blízkosti stadionu. Může pomáhat pouze v obcích, které mají obecní policii zřízenou [62].

Na centrální úrovni se prevenci v České republice věnuje MŠMT. Na preventivní aktivity se u nás zaměřuje hlavně Ministerstvo vnitra nebo Policie ČR. Díky Policii ČR vznikl projekt „Fandíme slušně“, na kterém se podílel také fotbalový klub AC Sparta Praha. Bohužel toto je jediný projekt, který byl realizován za poslední dobu a uchytil se. Ze zprávy ministerského odboru prevence kriminality vyplývá, že preventivní a pedagogická práce s fanoušky klubů prakticky neexistuje.

V České republice se preventivní práci se skupinami fotbalových fanoušků věnuje zejména odbor prevence kriminality MV, který navázal blízkou spoluprací s Radou Evropy. Rada Evropy je mezinárodní organizací, která se zabývá problematikou diváckého násilí. Již v roce 1985 byla přijata Evropská úmluva, která se věnuje diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních (jedná se o smluvní dokument). Platnost u nás měla tato úmluva od roku 1995, ale jelikož Parlament ČR tuto dokumentaci neratifikoval, nemůžeme tuto úmluvu řadit mezi mezinárodní smlouvy, které by měly přednost před zákonem [63].

Tabulka 6 - Boj proti diváckému násilí v České republice

Česká republika	
Silné stránky	Slabé stránky
Kamerové systémy	Nízká legislativní opatření
Antikonfliktní tým	Důraz na represii před prevencí
Probační a mediační služba	Odpovědnost pořadatelské služby
	Nízká bezpečnostní opatření
	Malé pokuty za prohřešky

7.2.6 Shrnutí

Můžeme konstatovat, že divácké násilí se díky preventivním i represivním opatřením nejvíce snížilo v Německu, Anglii nebo Nizozemsku. Co se týká České republiky a Polska, opatření proti diváckému násilí nejsou dostatečná. Je zde absence legislativních opatření a zároveň málo bezpečnostních prvků, díky kterým by se dalo divácké násilí snížit.

Existují státy, kterým se ale povedlo snížit agresi na stadionech díky pozitivnímu přístupu, jako je Brazílie nebo Irsko. V Irsku, i když jejich tým prohrává, fanoušci jsou klidní, stále fandí, jsou veselí a zpívají irské lidové písně. Díky tomuto pozitivnímu přístupu si vysloužilo Irsko speciální ocenění od UEFA. V Brazílii k diváckému násilí přistoupili takovým způsobem, že v brazilském týmu zaměstnali matky chuligánů se záměrem, aby si i ti nejzaujatější fanoušci uvědomili jejich přítomnost a zápas se odehrál bez sebemenších potyček [64,65].

7.3 Rozhovory

Pro dosažení cíle byla použita kvalitativní metoda rozhovorů. Vzhledem k situaci, která nastala, je nebylo možno provést osobně, takže všechny, kromě rozhovoru s pracovníkem Probační a mediační služby, probíhaly emailovou formou. Nejprve na otázky ohledně bezpečnosti na stadionech odpovídal člen bezpečnostní firmy, dále vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha a v neposlední řadě event manažer firmy Ravenell, pořadatelské bezpečnostní služby.

1) Jak byste změnil legislativní systém problematiky, která se zabývá bezpečností na stadionech, popř. diváckým násilím?

Event manažer společnosti Ravenell:

Nedokážu odpovědět, dost dobře otázce nerozumím.

Člen bezpečnostní firmy:

Možnost samosoudců přímo na problematickém zápasu, možnost při zjevném a prokázaném porušení návštěvního řádu, či trestních nebo přestupkových zákonů rovnou uložení trestů ihned po takovémto prokazatelném jednání. Větší práva pořadatelů a security služby na stadionech a tím pádem jejich vyšší ochrana. Možnosti lepšího monitoringu zákazů na stadiony.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Je nutné, aby bylo postižitelné již držení pyrotechniky a pokus o její vnesení na stadion – již je v řešení. Je připravena novelizace příslušných paragrafů přestupkového zákona – věc je v legislativním procesu (sněmovna), která by měla být platná od roku 2021.

2) Myslíte si, že by bylo nejlepší pyrotechniku na stadionech úplně zakázat?

Event manažer společnosti Ravenell:

Nejlepší by bylo pyrotechniku povolit na základě nějaké „licence“ a provozovat pouze bezpečně a pod dohledem. Choreo by bylo připravené, bezpečné, monitorované, snáze by se ohlíдалa veškerá rizika a byla by kontrola nad tím, kdo to připravuje a provozuje.

Člen bezpečnostní firmy:

Momentálně je jakákoliv pyrotechnika zakázána, ale vzhledem ke špatné dohledatelnosti viníků a nízkým trestům je stále pyrotechnika hojně využívána z vlastních zkušeností s podporou některých klubů.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Z bezpečnostního hlediska samozřejmě ano.

3) Pomohlo by překvalifikování určitých přestupků na stadionu na trestné činy?

Event manažer společnosti Ravenell:

Zcela určitě, ale až poté, co by padly první exemplární tresty.

Člen bezpečnostní firmy:

Zajisté by to mělo určitou váhu, ale období k úkonu trestného řízení je velmi zdoluhavá. Prokazatelnost diváckého násilí je velmi problematická (dav, zahalení atd.).

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Sporná otázka, zřejmě ano, ale stačila by i dostatečná výše pokut dle ustanovení přestupkového zákona (od 10.000, - Kč výše) a následné důkladné vymáhání těchto sankcí.

4) Jaký je charakteristický profil sportovního chuligána?

Event manažer společnosti Ravenell:

Těžko odpovědět. Pocházejí ze všech společenských vrstev, od nezaměstnaných až po vysoké managery. Čtvrtina fotbalem žije (přesněji řečeno klubem) a chuligány budou až do důchodu. Zbytek hledá jakýsi únik nebo seberealizaci, možnost vybouřit se, pocit respektu a úcty, útěk před nepříjemnou realitou, kdy

v civilním životě nejsou ničím významní a na stadionu mají možnost zažít pocit moci a síly díky davu, jehož jsou součástí. Zároveň to přitahuje klasické „dutohlavé“ rváče, kteří kromě používání násilí nic jiného pořádně neumí. Zde mají možnost bezdůvodně kohokoli napadnout.

Člen bezpečnostní firmy:

Sportovní chuligány není možno jednoznačně profilovat. K charakteristickým znakům patří fanatismus ke klubu, tmavé oblečení nevýrazného typu – zapadajícího do skupiny.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Nízká inteligence, vysoké sebevědomí a heslo fandění je víc, než klub. V podstatě jim nejde o fotbal, ale o atmosféru, kterou tato utkání provází.

5) Myslíte si, že bychom se v řešení problematiky diváckého násilí mohli inspirovat v zahraničí? Jakým způsobem?

Event manažer společnosti Ravenell:

Zcela jistě. Zakázat problémovým fanouškům vstup na stadiony, tvrdší postihy za násilí.

Člen bezpečnostní firmy:

Již řadu let spolupracujeme na zlepšování bezpečnosti návštěvníků na stadionech s manažery bezpečnostních složek ze zahraničí, většinou z Velké Británie, kde mají dlouholeté zkušenosti s diváckým násilím a na seminářích se snažíme stále se zlepšovat. Zároveň je inspirace zahraničím již částečně pojata v otázce č. 1.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Samozejmě, ve většině vyspělých zemí jsou dále než my. (Španělsko – naprostý zákaz pyrotechniky, sankce v tisících Euro, Anglie – často uložené zákazy návštěvy utkání, nutnost hlásit se v době utkání na policejní stanici).

- 6) Oznamkujte od jedničky do pětky (známkování jako ve škole), jak byste hodnotil způsob řešení deliktů sportovních fanoušků v České republice.**

Event manažer společnosti Ravenell: 3

Člen bezpečnostní firmy: 4

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha: 3

- 7) Myslíte si, že sportovní týmy mohou ovlivnit chování fanoušků na stadionech? A jak?**

Event manažer společnosti Ravenell:

Myslím, že ano. Nepodporovat, odsuzovat. Veřejně proti nevhodnému chování vystupovat. Najímat svou vlastní klubovou ochranku, která bude společně s týmem cestovat všude a dohlížet si na své fanoušky. Pokud dobře vyberou, ochranka má respekt fans a neudělají nic, co by se ochrance nelíbilo.

Člen bezpečnostní firmy:

Pokud je tímto myšleno týmy jako klub, tak určitě ano, a to z důvodu komunikace klub vs fans. Společné schůzky, kde si obě strany předávají informace. Řeší se problematika pyro atd.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Mohou, ale bohužel pouze omezeně. Z mé zkušenosti fanoušci (tvrdé jádro) mnoho slíbí, ale málo udělají. V okamžiku, kdy se projeví davové jednání, jsou nevyzpytatelní a velmi obtížně ovlivnitelní. Přesto je nutné s fanoušky pracovat.

8) Myslíte si, že by měli být týmy trestány za chování svých fanoušků?

Event manažer společnosti Ravenell:

Zcela určitě a velmi přísně. Samy by potom dbali na to, aby probíhalo vše klidněji a bezpečněji. Dnes je to moc nezajímá, není proč.

Člen bezpečnostní firmy:

Každý klub má své fanoušky a mezi nimi i rizikové fanoušky. Pokud se klub snaží správně komunikovat a snaží se pro své fanoušky vytvářet správné prostředí. Bylo by vhodné, aby klub rizikové fans trestal i sám.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Ano, ale v rozumné míře.

9) Jaké alternativní tresty navrhuje za agresivní chování fanoušků na stadionech?

Event manažer společnosti Ravenell:

Veřejně prospěšné práce a domácí vězení během zápasů jejich klubu, a to jako první trest za mírnější prohřešky. Recidivu nebo vážnější přestupky bych trestal vězením od 2 let nepodmíněně.

Člen bezpečnostní firmy:

Zákazy vstupů na sportoviště, domácí vězení v dobách utkání "svého" týmu.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

V tomto případě nejsem zastáncem alternativních trestů – agresor nepatří na stadion, ale do vězení.

10) Co všechno používáte na zabezpečení stadionu?

Event manažer společnosti Ravenell:

Různé zátarasy, ploty, fyzický dozor, rozdělení táborů fans, osobní prohlídky při vstupu na stadion.

Člen bezpečnostní firmy:

Na stadionech se většinou využívá pořadatelská služba, security a dále kamerový systém, který vypomáhá při dohledávání viníků přestupků nebo trestných činů jak v okolí stadionu, tak na stadionu.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Kamerový systém, security, pořadatelskou službu, systém kontroly vstupu a kontroly vnášených věcí.

11) Jaký máte názor na adresný ticketing? Myslíte, že by toto opatření pomohlo snížit divácké násilí na stadionech?

Event manažer společnosti Ravenell:

Já s ním nesouhlasím. Pomohlo by to snížit násilí pouze v případě, že by byla dodržována i určená místa. „Kotel“ dává pocit anonymity, i když mám v kapse permanentku se svým jménem.

Člen bezpečnostní firmy:

Adresný ticketing je velmi málo využíván, ale určitě by se snížilo riziko násilí na stadionech z důvodu rychlejšího určení pachatele.

Vedoucí bezpečnostního oddělení SK Slavia Praha:

Velmi užitečná věc, v budoucnu jediný možný způsob, jak mít divácké násilí pod kontrolou. V civilizovaných zemích dávno zavedeno.

Dále proběhl rozhovor se zaměstnancem Probační a mediační služby v Praze, kde byly kladeny tyto otázky:

1) Jak často musí klienti docházet na Probační a mediační službu?

Dochází pouze na konzultace, minimálně 1x za 3 měsíce

2) Je mnoho z nich, kteří se napraví?

Ano, je. Většinou se s recidivou nesetkáváme.

3) Kolik klientů (chuligánů) máte pod sebou?

Já jich mám 7, z toho 5 jsou příznivci Sparty.

4) Na jak dlouho tento trest (docházení) bývá?

Toto je hrozně individuální, většinou je to ale rok, půl roku. Záleží na tom, co daný fanoušek udělal, podle toho se určuje, jak dlouho musí na Probační a mediační službu docházet.

5) Po jak dlouhou dobu nesmí fanoušek vstupovat na stadion?

To záleží na rozhodnutí soudu.

6) Co všechno dostáváte k člověku, který byl pověřený k vám docházet?

O každém fanouškovi si vedeme složku. Tato složka obsahuje pověření soudu, probační plán, kde jsou rizikové zápasy, na které nesmí daný člověk docházet a v tu dobu se musí hlásit na služebnu policie. Pokud se na služebnu nedostaví, pak jsme elektronicky nebo telefonicky kontaktováni policií a je možno podnikat další kroky, např. nahlásit tuto skutečnost soudu. Dále máme výpis z rejstříku trestů, který si vyžádáme od PČR.

7) Jak probíhá lhůta, pokud se člověk dostane do vězení?

Po dobu, co je člověk ve vězení, tak lhůta neběží. Tzn., že až ho z vězení pustí, je lhůta stejně dlouhá, jako ve chvíli, kdy do vězení nastoupil.

8) Jak probíhá návštěva u PČR, když je rizikový zápas a podle čeho se vybírá služebna, na kterou dochází daný fanoušek?

Na služebnu dochází pouze na nějakou dobu, třeba na 10 minut. Služebna se vybírá podle toho, aby byla, co nejdál od místa konání akce.

V neposlední řadě proběhl také rozhovor s fotbalovým chuligánem:

1) Jak ses k fotbalu dostal?

Přes TV přenosy.

2) Co jsi fanouškovství obětoval/ musel obětovat?

Svou krev a pot, a miliony za výjezdy.

3) Jakému týmu fandíš?

Sparta.

4) Pokud fandíš i týmu z jiné země, kde shledáváš největší rozdíl oproti našemu ligovému zápasu? Myslím mezi tím, co se týká fanoušků, jejich chování, bezpečnosti, jestli se například může vnášet pivo do hlediště apod.

Pivo na stadionech a možnost zakoupení lístku na mezinárodní zápasy i v den zápasu.

5) Co aktivity ultras, podílíš se na nich? Jak často děláte chorea a kolik lidí se na nich podílí?

Občas přispěju na choreo. Choreo se dělají ideálně na každý zápas.

6) Co ty a pyrotechnika, jaký máš na ni názor?

Čím víc pyra, tím lépe. Pyrotechnika, která se nehází na další ochozy či na hřiště, a pokud to nejsou, dělbuchy, jsou dle mého součástí fanouškovství na stadionech a v žádném případě bych ji nezakazoval.

7) Které 3 fanouškovské tábory považuješ za naši špičku?

Baník, Slavia a Opava.

8) Co tě vedlo k tomu stát se chuligánem?

Začal jsem chodit do kotle, je to adrenalin.

9) Umíš si představit skvělou atmosféru na stadionu i bez agresivity a světelných efektů?

Neumím.

10) Co ti tyto akce dávají/přinášejí?

Emoce, zážitky, kamarády nové a občas pokuty.

7.3.1 Vyhodnocení rozhovorů

Z výsledků zkoumání vyplývá, že tázané osoby, mají mnohdy na problematiku různé názory. Na jednom se všichni shodnou, že by určité tresty na stadionech měly být vyšší a při těch největších přestupcích by mělo hrozit až vězení. Většina považuje adresný ticketing, jako dobré řešení na zmírnění diváckého násilí na stadionech. Názor, že má kotel pocit anonymity, i když má v kapse permanentku se svým jménem, je pravdivý. Problémoví fanoušci opatření, která by mohla být přijata, značným způsobem stěžují.

Jako legislativní opatření navrhují odborníci větší práva pořadatelů a možnost potrestání pyrotechniky již za její vnesení na stadion, s čímž se ztotožňují. Je pravda, že pořadatelé mají jen omezená práva,

ale přitom celý zápas závisí zejména na jejich práci, takže větší oprávnění by byla jediné k dobru. O potrestání pyrotechniky již za její vnesení na stadion, se jedná. Pokud by tento zákon vyšel v platnost, jistě by se divácké násilí na stadionech snížilo.

Z rozhovoru s pracovníkem Probační a mediační služby vyplývá, že většina osob se napraví, což je určitě pozitivum. Většina chuligánů, kteří sem dochází, jsou příznivci Sparty, která má v Praze velkou základnu. V neposlední řadě musím zmínit i spolupráci s Policií ČR, která probíhá na vysoké úrovni. Pro Probační a mediační službu je důležitá i spolupráce se soudem, který určuje, po jak dlouhou dobu musí daná osoba docházet na probační úřad. Spolupráce se soudem probíhá v případě, kdy se pachatel nedostaví buď na policii v době zápasu anebo na probační úřad. Probační úřad hraje důležitou roli v oblasti diváckého násilí, snaží se totiž o jeho zmírnění.

Z rozhovoru s chuligánem vyplývá, že nestojí o žádnou změnu a hlavně, že chce zůstat v anonymitě. Většina těchto fanoušků má pasivní přístup k rozhovorům, takže je těžké ho realizovat. Pyrotechnika na zápase je pro ně základ, chuligán se díky ní dostává do euforie a dává najevo své emoce, ale neuvědomuje si druhou stránku věci, že by pyrotechnikou mohl někomu ublížit.

7.4 SWOT analýza

Pro lepší zpřesnění výsledků práce a dosažení cíle byla použita SWOT analýza. Je kvalitativní metoda, která hodnotí vnitřní a vnější faktory, tedy interní a externí pohled. Hodnocení silných a slabých stránek se používá

k ohodnocení současného stavu, příležitostí a hrozeb pak ve stavu budoucím [45].

Níže provedená analýza hodnotí zabezpečení stadionu v České republice:

- Vývoj silných stránek
- Snížení rizika slabých stránek, či jeho úplnou eliminaci
- Využití možných příležitostí
- Vyvarování se možným hrozbám

Tabulka 7 - SWOT analýza stadionu (Zdroj: vlastní)

Silné stránky	Slabé stránky
Represivní opatření	Nekvalitní kamerové systémy
Pořadatelská služba	Preventivní opatření
Policie ČR	Legislativa
Probační a mediační služba	Malé pokuty za prohřešky
Antikonfliktní tým	Nízká bezpečnostní opatření
Příležitosti	Hrozby
Adresný ticketing	Pyrotechnika
Identifikace z krevního řečiště	Chuligáni
Karta fanouška	Rvačky mimo stadion
Zákaz alkoholu	Alkohol
Lepší kamerové systémy	Projevy rasismu

7.4.1 Výpočet SWOT analýzy

V této tabulce je ke každé položce přiřazena určitá hodnota, podle její důležitosti. U hodnocení silných stránek a příležitostí používáme kladná čísla, a to na stupnici od 1 do 5, tzn. 1 nejméně, 5 nejvíce. U posouzení slabých stránek a hrozeb používáme čísla záporná, tzn. od -1 do -5, jako nejhorší.

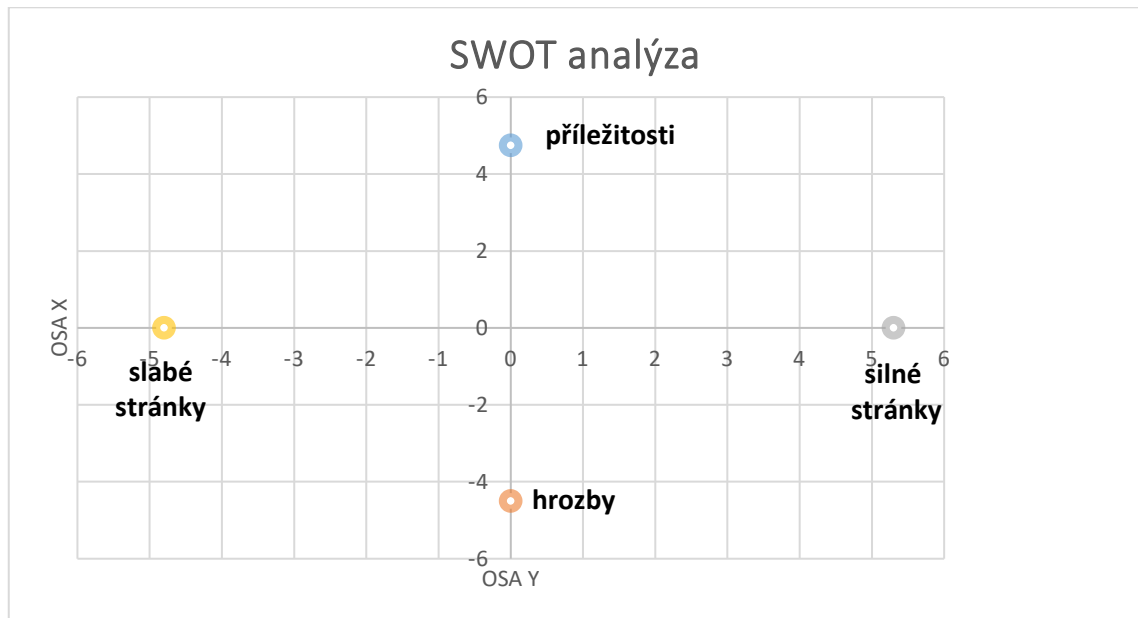
	váha	hodnocení	výpočet
Represivní opatření	0,3	4	1,2
Pořadatelská služba	0,3	5	1,5
Policie ČR	0,2	4	0,8
Probační a mediační služba	0,3	5	1,5
Antikonfliktní tým	0,1	3	0,3
			5,3
	váha	hodnocení	výpočet
Nekvalitní kamerové systémy	0,1	-3	-0,3
Preventivní opatření	0,3	-4	-1,2
Legislativa	0,3	-5	-1,5
Malé pokuty za prohřešky	0,3	-4	-1,2
Nízká bezpečnostní opatření	0,2	-3	-0,6
			-4,8

	váha	hodnocení	výpočet
Adresný ticketing	0,3	4	1,2
Identifikace z krevního řečiště	0,25	4	1
Pozitivní přístup	0,25	3	0,75
Zákaz alkoholu	0,3	2	0,6
Lepší kamerové systémy	0,3	4	1,2
			4,75
	váha	hodnocení	výpočet
Pyrotechnika	0,3	-5	-1,5
Chuligáni	0,25	-4	-1
Rvačky mimo stadion	0,2	-3	-0,6
Alkohol	0,3	-4	-1,2
Projevy rasismu	0,1	-2	-0,2
			-4,5

Silné a slabé stránky	0,5
Příležitosti a hrozby	0,25
	0,75

Pro ucelený výsledek jsem vytvořila graf, kde jsou na ose x zobrazeny silné a slabé stránky a na ose y, příležitosti a hrozby. Ke všem těmto položkám jsou přiřazeny hodnoty, které vyplývají z výše uvedených tabulek.

Jak je z grafu a výše uvedených tabulek patrné, silné stránky a příležitosti převažují, nad slabými stránkami a hrozbami. Celkový výsledek SWOT analýzy vyšel 0,75, tedy v kladných číslech. Jistě je zde ale velký prostor na zlepšení, jako například v nových technologiích, které by zmenšily riziko diváckého násilí na stadionech.

8 DISKUZE

Možných řešení, jak snížit divácké násilí na stadionech, existuje více. *Z praktické části práce vyplývá, že za neoptimálnější řešení považují tato:*

První metodou, jak snížit divácké násilí na stadionech je adresný ticketing. V Čechách byl využit v roce 2019 (viz níže). Jedná se o prodej vstupenek na jméno, to v praxi znamená, že kontrola vstupenky probíhá jak při nákupu vstupenky, tak při vstupu na stadion. Klub má tedy přehled o všech divácích, kteří na stadion přijdou. Dobré je, když jsou permanentky vázané na konkrétní sedadlo, což ale neplatí pro fanoušky kotle, kde jsou lístky na stání. Dalším problémem fanoušků, kteří se nacházejí v prostoru kotle je, jak bylo zmíněno v rozhovorech, že jim tento prostor dává pocit anonymity, i když mají „v kapse“ permanentku se svým jménem.

Adresný ticketing je hodně používaný ve světě, např. v Itálii. Zde si stěžují na to, že opatření diskriminuje i slušné diváky a dopadají na ně stejná opatření, jako na problémové. V praxi to znamená, že by se na stadion nedostal nikdo, kdo by si nekoupil lístek v předprodeji a při jeho koupi by se musel identifikovat. Adresný ticketing se používá mnohdy v kombinaci s kartou fanouška, což nebývá nejšťastnější volba (viz níže).

Adresný ticketing byl u nás využit loni, kdy hrála Česká republika přípravný zápas na EURO 2020 s Kosovem. Tento zápas byl označen jako rizikový. Dobré by bylo zavést adresný ticketing pouze na tyto rizikové zápasy, tím by se počet chuligánů na stadionu snížil.

Jak už bylo zmíněno, karta fanouška není šťastná volba, nejenom že bývá jednorázově zpoplatněna, ale pokud by se chystal na zápas někdo, kdo chodí na zápas jen svátečně, musel by si tuto kartu také zařídit. Karta fanouška obsahuje jeho osobní údaje, jako je jméno, datum narození a trvalý pobyt.

V zemích, kde byla karta fanouška zavedena, se ukázalo, že se počet osob, který přišel na stadion, rapidně snížil. Proto mnoho zemí od zavedení karty fanouška ustoupilo. Z tohoto důvodu kartu fanouška nepovažují za dobré řešení.

Další vhodnou alternativou, jak snížit divácké násilí, je zákaz alkoholu na stadionech, ke kterému zatím nedošlo, i když se prodává pouze pivo a víno. Lidé pod vlivem omamných a psychotropních látek se chovají jinak. Jsou agresivní a konzumace alkoholu vede ke vzniku násilí na stadionu. Zákaz prodeje alkoholu na stadionech by vedl ke snížení násilí, ale bez alkoholu mnoho lidí nezažívá takovou euforii. Ovšem v tomto případě by mohlo dojít k celkovému snížení návštěvnosti zápasů a organizátor musí zvážit, zda výhody převažují nad nevýhodami.

Jako dobrou příležitost vnímám i identifikaci z krevního řečiště, která se dobře uchytila v Maďarsku. Jedná se o biometrickou technologii, která identifikuje osobu pomocí jejích fyziologických vlastností. V praxi to znamená, že přiložíme ruku na speciální senzor a ten nám sejme obraz z krevního řečiště. V Maďarsku tento systém zavedla firma PalmSecure, která definuje tuto funkci takto: *„skenování dlaně osoby, kdy odkysličený hemoglobin proudící v krvi žilami absorbuje infračervené světlo o vlnové délce 760 nm a vytváří tak na pořízených snímcích jedinečnou stopu. Kamera senzoru snímá tuto strukturu žil v dlani a pořídí sérii snímků, z nichž vybere nej kvalitnější. Vybraný snímek je následně pro zvýšení zabezpečení zašifrován a poté se provede porovnání s identifikačním vzorem umístěným buď v lokální, nebo v serverové databázi [66].*

Je jasné, že tato alternativa je finančně velmi nákladná, ale kluby by tímto měli přehled o osobách, které na stadion pouští, tudíž by se snížilo divácké násilí a nedocházelo by ani v takové míře k ničení majetku.

Jako další lze uvést lepší kamerové systémy. Faktem je, že většina klubů má na stadionu nainstalované kamery, ale jejich problémem zůstává, že záznamy jsou nekvalitní, kamer je málo, a i když nebezpečného fanouška zachytí kamera, neznamená to, že nebude moci opět přijít na zápas.

Ministerstvo vnitra připravuje návrh zákona, který by tento problém mohl aspoň zčásti řešit. Součástí tohoto návrhu je funkce rozpoznávání obličejů pomocí kamer. To by znamenalo, že pokud by fanoušek na stadionu něco provedl, zachytila by to kamera a kdyby se dotyčný v budoucnu chystal přijít na další zápas, nebyl by na něj vpuštěn. Zákon počítá i s registrem problémových fanoušků. Tato novela může projít pouze v případě, že klub nebude identifikaci osob používat plošně, ale pouze pro účely identifikace fanoušků, kteří mají zákaz vstupu na stadion.

Součástí tohoto zákona jsou i mnohonásobně větší pokuty za vnesení pyrotechniky na stadion, než tomu bylo dodnes. Pokud by tento zákon prošel, určitě by se mnohým klubům ulevilo a kleslo by násilí na stadionech [67].

Dále by jistě pomohlo, kdyby vznikalo více preventivních opatření, jak je tomu například v Německu, kde mají projekt KOS neboli centrum pro podporu fanouškovských projektů pracujících v oblasti sociálního vzdělávání a koordinace.

V neposlední řadě považuji za dobré řešení pozitivní přístup fanoušků, ke kterému se připojili země jako je Brazílie nebo Irsko, což nestojí téměř žádné finanční prostředky. Fanoušci jsou ukáznění, a i když jejich tým prohrává, tak si zápas užívají a přesně proto se na stadion chodí.

Výsledky zkoumání jsou podobné jako v diplomové práci Ondřeje Plíška z Masarykovy univerzity s názvem Divácké násilí na fotbalových stadionech,

který navrhuje podobná opatření. V obou pracích jsou i rozdílné výsledky zkoumání. Má práce je rozšířena o možnost identifikace z krevního řečiště, alternativní opatření či rozšířenou legislativu. Navrhnutá opatření u diplomové práce Ondřeje Plíška jsou rozšířena o možnost mobilních soudů a spolupráci klubu s fanoušky.

Moji práci shledávám jedinečnou tím, že jsem nenašla žádnou jinou, kde by se kombinovala SWOT analýza, rozhovory a komparace přístupu k diváckému násilí v jiných zemích.

Dle mého názoru je dostatečné provést v praktické části 3 různé metody a na základě nich navrhnout opatření. Našla jsem ale i práce, kde se nachází v praktické části pouze dotazník, což shledávám jako nedostatečné. Každá práce se orientuje na odlišný cíl, některé práce se zabývají například tím, co má jaká služba (např. pořadatelská, Policie ČR) na starosti, navrhuji opatření z hlediska technického zabezpečení stadionu, některé se více zaměřují na prevenci.

Posledním cílem práce bylo vyvrátit či potvrdit tyto hypotézy:

Hypotéza č. 1 předpokládá, že Německo má lepší bezpečnostní opatření proti vzniku diváckého násilí než Česká republika. Tato hypotéza se potvrdila díky komparaci jednotlivých zemí v boji s diváckým násilím. Zde je zřejmé, že v Německu převažuje více silných stránek před slabými, ale v České republice je tomu naopak. Faktem ale zůstává, že oba dva státy kladou malý důraz na preventivní opatření, i když v Německu vznikají přinejmenším preventivní programy na místní úrovni. Příklad z Německa bychom si měli vzít z toho, že má registr chuligánů, nebo zákazy vstupu na stadion s celostátní působností.

Hypotéza č. 2 předpokládá, že se v České republice se klade větší důraz na represivní opatření než na prevenci. Tato hypotéza se potvrdila jak ve SWOT analýze, tak i v komparaci jednotlivých zemí v boji s diváckým násilím. Jak je výše

zmíněno, represivní opatření u nás zastupuje hlavně probační a mediační služba, která pracuje s fanoušky (chuligány), kteří se dopustili násilí na stadionu a bylo jim soudně nařízeno, že musí na PMS a zároveň i na policii docházet. Preventivní opatření v České republice má na starosti Policie ČR a Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor prevence kriminality. Jediný preventivní projekt, který u nás v poslední době vznikl, je program „Fandíme slušně,“ který je zaměřen zejména na zvýšení právního vědomí mladých fanoušků a upozornění na rizika špatného chování na stadionech. Jiné preventivní programy u nás ve větší míře neexistují.

Hypotéza č. 3 předpokládá, že adresný ticketing zmírní páchání diváckého násilí na stadionech. Tato hypotéza se nedá vyvrátit ani potvrdit. Z rozhovorů vyplývá, že by to byla dobrá alternativa, ale faktem zůstává, že chuligánům dává „kotel“ pocit anonymity, i když má dotyčný v kapse permanentku se svým jménem. Divácké násilí by se snížilo v případě, že by se adresný ticketing využíval pouze na rizikové zápasy, ale s tím, že by na zápas nesměli žádní problémoví fanoušci.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že nejlepší alternativou pro snížení diváckého násilí je:

- ✓ *Adresný ticketing – pouze na rizikové zápasy (nepustit na stadion osoby, které mají na svědomí přestupek na stadionu)*
- ✓ *Zákaz alkoholu*
- ✓ *Identifikace z krevního řečiště*
- ✓ *Úprava legislativy*
- ✓ *Více preventivních opatření*
- ✓ *Lepší kamerové systémy*
- ✓ *Pozitivní přístup fanoušků*

Tato opatření jsou důležitá také pro praktické využití pořadatelské služby, Policie ČR a sportovní kluby. Domnívám se, že změnu legislativy by nejvíce uvítaly pořadatelské služby, jelikož součástí návrhu je i rozpoznávání obličejů

pomocí kamer. Tudiž by měla pořadatelská služba přehled o osobách, které na zápas jdou a mohla by včas zachytit ty, které na stadion vpustit nechce.

Změnu legislativy by jistě přivítaly i kluby, jelikož její součástí jsou i vysoké pokuty za vnesení pyrotechniky na stadion, tím pádem by ubylo případů, kdy by byl někdo zraněn a došlo by k menšímu poškození majetku. To by v praxi pro kluby znamenalo, že by nedostávaly tak často pokuty za neukázněné fanoušky a nemusely by vynaložit tolik finančních prostředků za poškozený majetek na stadionu. Naopak zákaz alkoholu by nejvíce přivítala policie, protože by ubyly agresivita fanoušků a policie by tím pádem nemusela řešit tolik případů napadení, narušování veřejného pořádku a ničení majetku.

Identifikace z krevního řečiště by pro pořadatelskou službu znamenala více práce, musela by přikládat dlaň fanouška na scan, který by sejmul otisk. Týkal by se jí i dohled, jestli dotyčnou osobu může na stadion pustit, avšak stále by to znamenalo kontrolu pouze v řádu minut, navíc by se jistě ulevilo klubům, kterým by tato identifikace pomohla v tom, že by věděly, koho si na stadion pouští a ubylo by tak diváckého násilí.

Mezi další navržená doporučení patří více preventivních opatření, což by v praxi znamenalo vznik projektů za spolupráce jednotlivých klubů a Policie ČR, jako je tomu u projektu „Fandíme slušně“, kdy policie chodí přednášet do škol, aby měly děti právní vědomí o rizicích nežádoucího chování, která mohou na stadionu vzniknout.

Adresný ticketing neboli prodej vstupenek na jméno, by znamenal více práce pro kluby při prodeji vstupenek. Musela by se zajistit kontrola, kdo si lístek kupuje, případně jestli je jeho příchod na stadion žádoucí. Pokud by ale byl adresný ticketing zaměřený pouze na rizikové zápasy, nejednalo by se o takovou pracovní zátěž.

Poslední navržené opatření jsou lepší kamerové systémy, které mohou sloužit jak pro potřeby policie, tak pro potřeby klubu. Policie by využila zejména identifikaci potenciálních pachatelů přestupku nebo trestného činu. Pro potřeby klubu by bylo výhodné, že by do budoucna věděly, koho na stadion nemají vpouštět. Identifikace osob by byla žádoucí především v kombinaci s registrem chuligánů. Potencionálně nebezpečné osoby by měly zákaz vstupu na stadion a docházelo by tak k diváckému násilí v menší míře.

9 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo navrhnout možná technická i netechnická opatření, která by vedla k eliminaci nebo ke snížení diváckého násilí na stadionech. Lze konstatovat, že úplné eliminace se dosáhnout nedá, ale agrese na stadionech se dá snížit. Za účelem dosažení cíle byly použity tyto metody: rozhovory, SWOT analýza a komparace evropských zemí v boji s diváckým násilím.

V práci jsem si stanovila tři hypotézy, dvě z nich se podařilo díky praktické části potvrdit. Poslední zmiňovanou, že by adresný ticketing zmírnil divácké násilí na stadionech, se nepodařilo potvrdit, ani vyvrátit.

Tato práce je zaměřena na historii diváckého násilí, ale snaží se nastínit i pohled psychologický. Díky metodám, které byly využity v praktické části práce jsem došla k závěru, že divácké násilí na stadionech v České republice neprobíhá tak často, jako například v Anglii a Německu, ale zde existuje mnoho opatření, která agresi na stadionech snižují.

U nás se v průběhu letošního roku začala navrhovat legislativa, která by pomohla snížit divácké násilí na stadionech. Díky praktické části jsem došla k opatřením, která by násilí na stadionech snižovala. Mezi mé návrhy patří adresný ticketing, který bych zavedla pouze na rizikové zápasy, další dobrou alternativou je identifikace z krevního řečiště a dále lepší kamerové systémy. Všechna tato opatření jsou finančně náročná, ale vyplatí se, protože následky násilí na stadionech jsou mnohdy dražší, než by byla tato opatření. Jako levnější alternativu shledávám zákaz prodeje a konzumace alkoholu na stadionu, pozitivní přístup fanoušků a více preventivních programů, jako je například program realizovaný klubem AC Sparta Praha.

Sport, ať už jeho pasivní nebo aktivní forma by v nás měla vzbuzovat především příjemné pocity. Věřím a doufám, že se všem zúčastněným podaří nalézt taková bezpečnostní opatření, aby návštěvy sportovních utkání byly možné pro širokou veřejnost bez větších rizik.

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AKT – Antikonfliktní tým

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

FIFA – Mezinárodní federace fotbalových asociací

KOS – Koordinační centrum pro podporu fanouškovských projektů

LFA – Ligová fotbalová asociace

ME – Mistrovství Evropy

MV – Ministerstvo vnitra

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Policie České republiky

PSM – Probační a mediační služba

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

TČ – Trestný čin

UEFA – Unie evropských fotbalových asociací

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. *Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření* [online]. Ministerstvo vnitra ČR – odbor bezpečnostní politiky. Praha, 2010 [cit. 2020-02-26].
2. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: sociologické, psychologické, pedagogické aspekty*. Brno: Mendelova univerzita, 2017. ISBN 9788075097988.
3. Divácké násilí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
4. VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Praha: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 9788073806651.
5. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004. ISBN 80-903-3330-3.
6. COUFALOVÁ, Bronislava, Jan PINKAVA a Veronika POCHYLÁ. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-88-5.
7. BĚLÍK, Václav, Stanislava HOFERKOVÁ a Blahoslav KRAUS. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-7105-991.
8. HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
9. SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-802-4618-388.
10. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4.
11. MADENSEN, Tamara a John ECK. *Spectator Violence in Stadiums*. 2008: Center for Problem-Oriented Policing. ISBN 1-932582-89-4.

12. ZÁMEK, David. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-429-9.
13. *Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2008, 14(11). ISSN 1211-7943.
14. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-26].
15. Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. *Probační a mediální služba* [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/trest-zakazu-vstupu/>
16. *Dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR*. 2009. Praha.
17. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4.
18. KASAL, Josef. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-807-4353-628.
19. *V Marseille se střetli ruští a angličtí hooligans, Rusové dostanou pokutu od UEFA* [online]. 11.června 2016 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/fotbal/me/me-2016/v-marseille-se-stretli-rusti-a-anglicti-hooligans-rusove-dostanou-pokutu-od-uefa/5bdb67b90d663b6fe8a1506b>
20. Polští fanoušci? Nejagresivnější v Evropě. *Supporters* [online]. 07.06.2012 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/polsti-fanousci-nejagresivnejsi-v-evrope/4149.html>
21. Executive summary - Football hooliganism. *Social issues research centre* [online]. 2015 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <http://www.sirc.org/publik/fvexec.html>
22. FROSDICK, Steve a Peter MARSH. *Football Hooliganism*. USA: Taylor & Francis, 2015. ISBN 9781843921295.

23. Britská nemoc – díl druhý (Německo). *Supporters* [online]. 07.01.2012 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/britska-nemoc-dil-druhy-nemecko/clanek/article/3788.html/>
24. SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-809-0355-637.
25. SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu: historie, teorie a politizace fenoménu*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-802-4725-628.
26. CLEARY, Stephen. History of Football Hooliganism in the United Kingdom. *Vocal* [online]. 2018 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://vocal.media/cleats/history-of-football-hooliganism-in-the-united-kingdom>
27. DERIEMAEKER, Arnout a Dominik MAERE. *Football Hooliganism in England* [online]. 2016. University of Antwerp [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/298789337_Football_Hooliganism_in_England
28. WILLIAMS, John, Patrick MURPHY a Eric DUNNING. *Football on Trial: Spectator Violence and Development in the Football World*. 2010. Taylor & Francis. ISBN 978-0415050234.
29. Hromadné chování, masové psychické jevy. *Wikisofia* [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: https://wikisofia.cz/wiki/Hromadn%C3%A9_chov%C3%A1n%C3%AD,_masov%C3%A9_psychick%C3%A9_jevy
30. LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1028-3.
31. MAREŠ, Miroslav. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2006.

32. VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování. 2.* aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-693-4.
33. Hillsborough Stadium Disaster Fast Facts. *CNN* [online]. 28.11.2019 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/04/25/world/hillsborough-disaster-fast-facts/index.html>
34. RAYNER, Gordon a Tom MORGAN. Hillsborough Inquests: the evidence that could lead to prosecutions. *The telegraph* [online]. 26.04.2016 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/04/26/hillsborough-inquests-the-evidence-that-could-lead-to-prosecutio/>
35. ŠEDIVÝ, Petr. Za mrtvé v Hillsborough můžou policie i pořadatelé, konstatoval soud. *IDNES.cz* [online]. 26.04.2016 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/zahranici/nove-vysetrovani-tragedie-v-hillsborough-v-roce-1989.A160426_131011_fot_zahranici_pes
36. POKORNÝ, Václav. Fanoušci Sparty zdemolovali v roce 1985 vlak. Policie zasáhla pozdě. *ExtraStory.cz* [online]. 16.06.2018 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.extrastory.cz/fanousci-sparty-zdemolovali-v-roce-1985-vlak-stat-neumel-vcas-zasahnout.html>
37. Předehra fotbalové bitvy. Kosovská policie zatkla osm Čechů. Chtěli nad stadionem vypustit dron. *Sport.cz* [online]. 07.09.2019 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.sport.cz/fotbal/euro2020/clanek/1140275-predehra-fotbalove-bitvy-kosovska-policie-zatkla-osm-cechu-chteli-nad-stadionem-vypustit-dron.html>
38. Radikální kosovští fotbaloví fanoušci napadli v Prištině Čecha. Video na čas zveřejnili na facebooku. *IRozhlas* [online]. 09.09.2019 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/kosovo-pristina-fotbal-fanousci-napadeni_1909091305_dok

39. Lístky na Kosovo kvůli bezpečnosti nebudou v prodeji na internetu. *IDnes.cz* [online]. 16.10.2019 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/euro-2020/cesko-vs-kosovo-fotbal-vstupenky.A191016_195955_euro-2020_ald
40. Pokuta i zákaz vstupu na stadion. Fotbalové kluby fanoušky za výtržnosti téměř netrestají. *IRozhlas* [online]. 20.09.2019 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/euro-2020/cesko-vs-kosovo-fotbal-vstupenky.A191016_195955_euro-2020_ald
41. ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=257/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_za_kona_smlouvy
42. ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace – možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.
43. Poslání a cíle Probační a mediační služby. *Probační a mediační služba* [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/onas/>
44. ČESKO. Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=115/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
45. HES, Václav, STANĚK, Martin. *Metody analýzy a řízení rizik*, studijní opora ČVUT FBMI, 2017.
46. Myšlení, myšlenkové operace, řešení problémů. *Studium psychologie* [online]. [cit. 2020-04-24].

47. STRÍTESKÝ, Václav. *Vybrané pohledy na vztah české populace ke sportu: Fakulta podnikohospodářská Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2015, 10.
48. SUCHAN, Jan. Policejní expert: Na hokeji dochází ke stejným incidentům jako na fotbalu, jen to nikoho nezajímá. *IRozhlas* [online]. 13.11.2019 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport/hokej/hokej-fanousci-nasili-nizsi-souteze-policie_1910131918_tat
49. Sporting Events Act 1985. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/57>
50. Football Offence Act 1991. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/19>
51. Football Spectator Act 1989. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/37>
52. Nejvíce fanoušků chodí na bundesligu, z klubů vede Dortmund. *Sport.cz* [online]. 13.04.2019 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.sport.cz/fotbal/ostatni/clanek/1093226-nejvice-fanousku-chodi-na-bundesligu-z-klubu-vede-dortmund.html>
53. The Fan Project Coordination Centre. *Koordinationsstelle Fanprojekte* [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <http://archiv.kos-fanprojekte.de/index.php?id=kos-flyer-en>
54. PLAŠIL, Jaroslav. Fanouškovské karty fungují v Polsku už několik let, tamní fanoušci si zvykli. *IRozhlas* [online]. 10.12.2014 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport_fotbal/fanouskovske-karty-funguji-v-polsku-uz-nekolik-let-tamni-fanousci-si-zvykli_201412101045_vman
55. MÁDL, Luděk. Fotbal zavírá za trest stadiony, protože si neví rady s chuligány. Funkční řešení přitom hází pod stůl. *Seznam Zprávy* [online]. 02.08.2019 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:

- <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbal-zavira-za-trest-stadiony-protoze-si-nevi-rady-s-chuligany-funkcni-reseni-pritom-hazi-pod-stul-76744>
56. KALIBA, Jan. V Nizozemsku se fanoušci musí registrovat, systém může fungovat i v ČR. *IRozhlas* [online]. 24.03.2014 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5920195>
57. Historie Ligové fotbalové asociace. *Ligová fotbalová asociace* [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.lfafotbal.cz/historie-lfa>
58. Zločin a trest. Boj o klid na stadionech. *Probační a mediální služba* [online]. 10.07.2019 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/scripts/aktuality_detail.php?Strana=2
59. ČESKÁ REPUBLIKA. *Dohoda o spolupráci při zajišťování bezpečnosti a pořádku na fotbalových utkáních*. Praha, 2017. Dostupné také z: https://www.lfafotbal.cz/dokumenty?search=&id_category=7
60. SCHIMMER, David. Náplň činnosti některých služeb. *Policie České republiky* [online]. 28.03.2017 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/napln-cinnosti-nekterych-sluzeb.aspx>
61. GAVRINĚV, Vojtěch. Za pyrotechniku na stadionu bude pokuta až 100 tisíc korun. *Seznam Zprávy* [online]. 27.12.2019 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/za-pyrotechniku-na-stadionu-bude-pokuta-az-100-tisic-korun-85027>
62. Strážníci se chystají na nedělní fotbalové utkání. *Městská policie Plzeň* [online]. 20.10.2019 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.mpplzen.cz/aktuality/straznici-se-chystaji-na-nedelni-fotbalove-utkani.aspx>
63. MAREŠ, Miroslav a Marek SUCHÁNEK. *Sociální prevence a pedagogické aktivity proti diváckému násilí: přehled situace v Německu a v České republice*. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, 2013, 10.

64. Klub v Brazílii zaměstnal matky fanoušků, aby se chovali slušně. *Fotbal Portal.cz* [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:
<https://www.fotbalportal.cz/ostatni/vse/40748-klub-v-brazilii-zamestnal-matky-fanousku-aby-se-chovali-slusne/>
65. Speciální cena pro fanoušky Irska od UEFA. *Supporters* [online]. 30.06.2012 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:
<https://www.supporters.cz/clanek/video-specialni-cena-pro-fanousky-irska-od-uefa/4189.html>
66. PalmSecure: Systém biometrické autentizace
PalmSecure. *Integoo* [online]. [cit. 2020-04-24]. Dostupné z:
<https://www.integoo.cz/produkty-v2/palmsecure.html>
67. „Poznala vás kamera, na stadion nemůžete.“ Ministerstvo chystá zákon proti výtržníkům. *ČT24* [online]. 16.02.2020 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z:
<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3048906-poznala-vas-kamera-na-stadion-nemuzete-ministerstvo-chysta-zakon-proti-vytrznikum>
68. A.C.A.B. All Cops Are Bastards. *No Gods No Masters* [online]. [cit. 2020-04-05] Dostupné z: <https://www.no-gods-no-masters.com/tshirt-a-c-a-b-all-cops-are-bastards-D012752768P0210/>
69. NEUMANN, Micha. Rechte Hooligans planen Kundgebung in Köln. *Zeit online* [online]. 23.11.2014 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:
https://blog.zeit.de/stoerungsmelder/2014/10/23/rechte-hooligans-planen-kundgebung-in-koeln_17283

12 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Trojúhelník diváckého násilí	16
Obrázek 2 - Samolepky, zdroj: vlastní.....	26
Obrázek 3 - Projevy fotbalového chuligánství.....	28
Obrázek 4 - Logo SHARP skinheads.....	38
Obrázek 5 - Logo ACAB.....	38
Obrázek 6 - Logo hooligans gegen salafisten.....	39

13 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 – Nejoblíbenější sporty v ČR v rámci sledovanosti, návštěvnosti a sportů, které provozujeme	49
Tabulka 2 - Boj proti diváckému násilí v Anglii.....	53
Tabulka 3 - Boj proti diváckému násilí v Německu	54
Tabulka 4 - Boj proti diváckému násilí v Polsku.....	55
Tabulka 5 - Boj proti diváckému násilí v Nizozemsku	56
Tabulka 6 - Boj proti diváckému násilí v České republice	59
Tabulka 7 - SWOT analýza stadionu (Zdroj: vlastní)	71